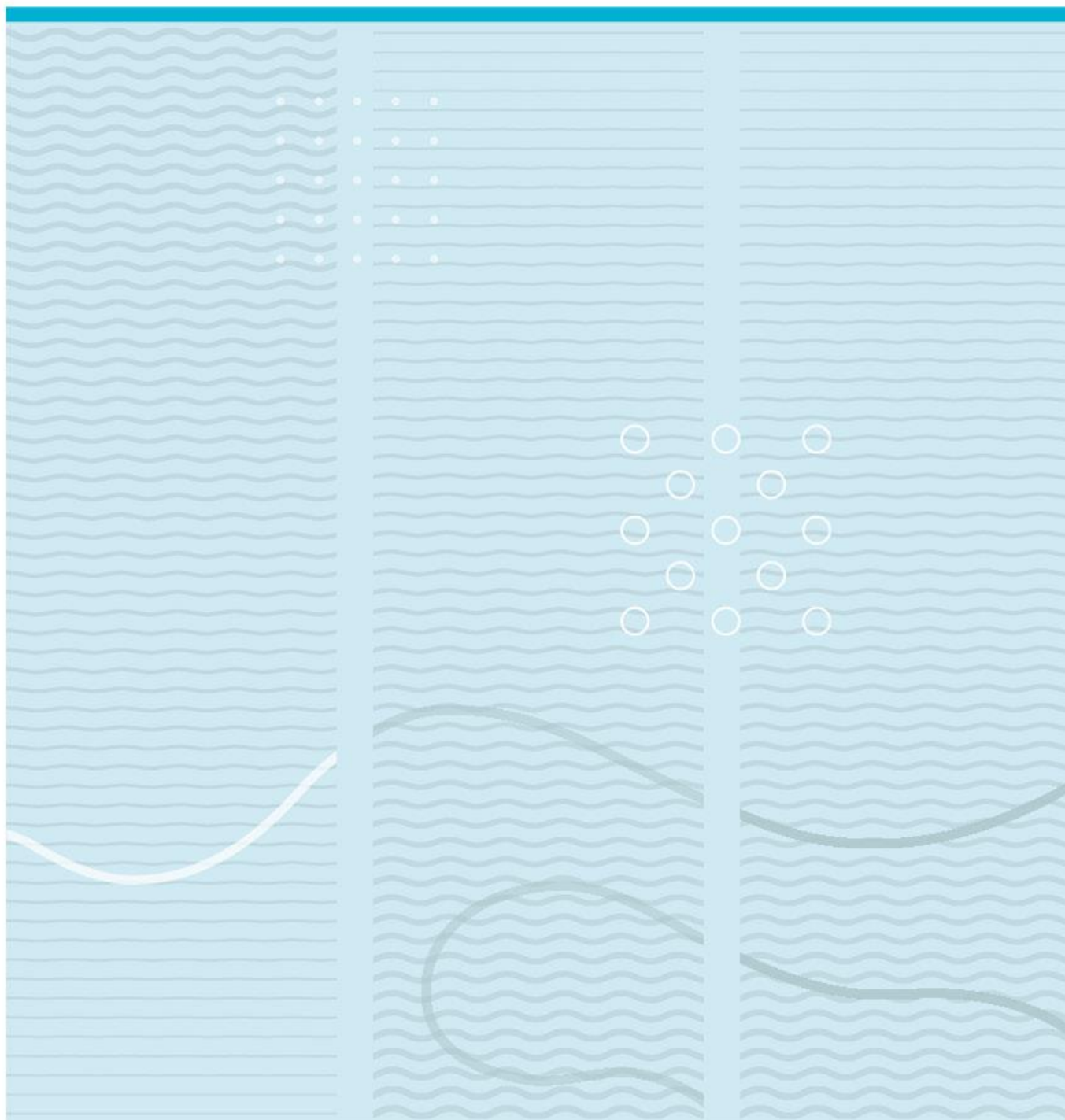

Andrine Skarvang Pedersen.

Betydningen av skole-hjem samarbeid- et lærer perspektiv.

En kvalitativ studie av hvordan lærere opplever skole-hjem samarbeidet.

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap.
Institutt for pedagogikk.
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2023 Andrine Skarvang Pedersen.

Denne avhandlingen representerer 30 studiepoeng

Sammendrag

I denne master oppgaven har jeg belyst følgende problemstilling «hvordan opplever lærere skole-hjem samarbeidet?». Målet med oppgaven er å identifisere og beskrive lærerens opplevelse av samarbeidet med foreldrene samt hva slags betydning samarbeidet kan ha for elevene. Bakgrunnen for at jeg har valgt å skrive om dette temaet er på grunn av at foreldrene er skolens viktigste samarbeidspartner. Viktigheten av skole-hjem samarbeidet blir stadfestet i opplæringsloven og nevnt i forskrift til rammeplan for grunnskoleutdanningen og den overordnede delen av læreplanen. En annen grunn til at jeg ønsket å skrive om dette temaet er fordi jeg syntes skole-hjem samarbeid er veldig spennende.

Metoden som ble anvendt for å samle inn data var kvalitative forskningsintervju. Fem lærere på barneskolen ble intervjuet for å forsøke å belyse oppgavens problemstilling. Det innhentede datamaterialet ble deretter analysert. Datamaterialet ble så delt inn i temaer og kategorier som ble videre drøftet i lys av relevant teori. Resultatene fra studien viser at lærerne er opptatt av skole-hjem samarbeid og mener at samarbeidet er veldig betydningsfullt for elevene.

Hovedfunn fra studien viser at samarbeidet mellom skole og hjem er betydningsfullt for elevenes læringsmiljø, adferd og sosiale og faglige utvikling. Grunnen til at samarbeidet er av betydning for elevene er at både foreldrene og lærerne vil få et bedre innblikk i hvem eleven er og hvordan de på best mulig måte kan hjelpe eleven ved å samarbeide med hverandre.

Et annet tema som ble relevant for problemstillingen er utfordringer i skole-hjem samarbeidet. I denne delen fremkom det fire hovedgrunner til at det oppstår konflikter mellom skolen og hjemmet, disse er misforståelser, ulik oppfatning av barnet, mangel på tillit og foreldrenes negative erfaringer fra egen skolegang.

Abstract

The importance of school-home collaboration- A teacher's perspective.

A qualitative study of how teachers experience school-home collaboration.

This master thesis discusses how teachers in Norwegian primary school experiences the collaboration with the parents. The goal with this thesis is to identify and describe teachers experience with the collaboration and the importance of the collaboration. The reason that I have chosen this topic for my master thesis is because the parents are the most important cooperation partner to the school. The importance of the collaboration is confirmed in the education act. Another reason why I have chosen this topic is because I find school-home collaboration very interesting.

This thesis as a research method employs qualitative interviews, with five primary school teachers as participants. Results from the study indicate that the teachers really care about school-home collaboration and that they think that the collaboration is very important for the students.

One of the findings from this study indicate that the collaboration between the school and the home can have an impact on the student's learning environment, behavior, and their social and academic development. The reason for this impact is because the teachers and the parents get a better understanding of who the student is and how they can help the student in the best possible way.

Another finding from this study indicate that it is normal for conflicts to occur in school-home collaborations. The findings indicate that there are four main reasons for conflicts to occur, the four main reasons are misunderstandings, different perception of the student, lack of trust and that the parents have negative experiences from their own schooling.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	8
1.1	Bakgrunn for valg av tema.....	8
1.2	Problemstilling.....	9
1.3	Begrepsavklaring	10
1.3.1	Foreldreinvolvering og foreldresamarbeid.....	10
1.3.2	Partnerskap	10
1.4	Oppgavens oppbygning.....	11
2	Teori og tidligere forskning	12
2.1	Hva er skole-hjem samarbeid?	12
2.2	Hvordan skape relasjoner til de foresatte?	13
2.3	Utfordringer i skole-hjem samarbeidet:	19
2.4	Betydningen av skole-hjem samarbeid?.....	20
2.4.1	Betydning for læring og fagligutvikling:.....	21
2.4.2	Betydning for atferd og sosial utvikling:	22
2.4.3	Systemteori:	23
2.4.4	Utviklingsøkologi:	24
2.4.5	Påvirkningssfærer:.....	26
2.4.6	Transaksjonsmodellen:.....	28
2.5	Oppsummering:.....	29
3	Metode	30
3.1	Del 1: Design og metode.	30
3.1.1	Design:.....	30
3.1.2	Det Kvalitative forskningsintervjuet:	31
3.1.3	Fenomenologi.....	31
3.2	Del 2: Praktisk gjennomføring:	32
3.2.1	Informant utvalg:.....	32
3.2.2	Forberedelser til intervjuet:	33
3.2.3	Gjennomførelse av intervju:.....	34
3.2.4	Dokumentasjon og transkribering:	35
3.3	Del 3: Analysearbeid.....	35
3.3.1	Analysearbeid:.....	35

3.3.2	Min forståelse.....	36
3.3.3	Reliabilitet og validitet:.....	37
3.4	Del 4: forskningsetikk.	38
3.4.1	Forskningsetikk.....	38
3.4.2	Samtykke:	38
3.4.3	Konfidensialitet:	40
3.5	Oppsummering:.....	40
4	Resultater	41
4.1	Lærernes opplevelse av samarbeidet:.....	41
4.1.1	Hvordan foregår samarbeidet?	41
4.1.2	Hvordan er kontakten mellom skole og hjem?	42
4.1.3	Lærerens forventninger og krav til samarbeidet:.....	42
4.1.4	Funn:	43
4.2	Lærerens relasjon til foreldrene:.....	44
4.2.1	Hvordan lærerne definerer en god relasjon:.....	44
4.2.2	Hvordan lærerne jobber for å skape en god relasjon til foreldrene:.....	44
4.2.3	Lærernes oppfatning av hvorfor det er viktig å skape en god relasjon til de foresatte:..	45
4.2.4	Oppsummering av funn:.....	45
4.3	Betydningen av skole-hjem samarbeid.	45
4.3.1	Betydning i forhold til det sosiale:.....	46
4.3.2	Betydning i forhold til elevens atferd:	47
4.3.3	Betydning i forhold til det faglige:	48
4.3.4	Har relasjonen til foreldrene betydning for lærerens relasjon til eleven:	49
4.3.5	Oppsummering av funn:.....	50
4.4	Utfordringer i skole – hjem samarbeidet:	51
4.4.1	Oppsummering av funn:.....	53
4.5	Oppsummering:.....	54
5	Diskusjon	56
5.1	Betydningen av skole-hjem samarbeidet.	56
5.2	Utfordringer i samarbeidet:	62
5.2.1	Misforståelser:.....	62
5.2.2	Ulik oppfatninger av det samme barnet:.....	63

5.2.3	Mangel på tillit:.....	63
5.2.4	Negative erfaringer fra egen skolegang.	64
5.3	Oppsummering:.....	64
6	Avslutning.....	65
6.1	Oppsummering og konklusjon.....	65
6.2	Videre forskning.	67
8	Vedlegg.....	71
8.1	Intervjuguide.....	71
8.2	Informasjonsskriv og samtykkeerklæring:.....	72

Forord

En spennende og intensiv periode nærmer seg nå slutten ved innleveringen av denne masteroppgaven. Dette året har jeg lært hvordan en masteroppgave skal skrives, hvordan jeg kan tilegne meg kunnskap gjennom egen forskning og ikke minst fått masse verdifull kunnskap som jeg kan bruke når jeg skal ut og jobbe som lærer. Det har vært en krevende og lang prosess med mange sene kvelder, men det har også vært en morsom og lærerik prosess.

Jeg vil takke mine informanter som har stilt opp til intervju til tross for en hektisk arbeidsdag. De har bidratt til at jeg har fått gode innsamlede data. Jeg har lært mye av å gjennomføre intervju og analysere de innsamlede dataene. Oppgaven ville definitivt ikke blitt den samme uten mine flotte informanter.

Til slutt vil jeg takke min veileder Ragnhild Stakkeland. Hun har gitt meg gode råd og motivert meg gjennom hele prosessen Oppgaven ville ikke blitt den samme uten henne.

Kragerø, 31. mai 2023.

Andrine Skarvang Pedersen.

1 Innledning

Formålet med innledningen er å gi deg som leser innblikk i hvorfor problemstillingen i oppgaven er aktuell å studere. Aller først vil innledningen beskrive bakgrunn for valg av tema. Deretter vil problemstillingen for oppgaven bli presentert, og til slutt vil jeg si kort hvordan oppgaven er oppbygd.

1.1 Bakgrunn for valg av tema.

I min master oppgave har jeg valgt å skrive om betydningen av skole-hjem samarbeidet. Jeg har valgt å skrive om dette temaet er på grunn av at foreldrene er lærerens viktigste samarbeidspartner i skolen og samarbeidet er både nyttig og viktig for elevenes læring, mestring og trivsel (Dalland & Knutsen, 2020, s. 11). Samarbeidet mellom hjem og skole blir sett på som en forutsetning for å ivareta grunnleggende rettigheter både for foreldre og barn. Skole og hjem har derfor et gjensidig avhengighetsforhold og foreldre er avhengige av å samarbeide med skolen og lærerne for å kunne forvalte sitt oppdrageransvar. Siden foreldrene har hovedansvaret for barns skolegang er det naturlig at de har rett til medvirkning i skolen (Bæck, 2019, s. 25). Viktigheten av skole-hjem samarbeidet er stadfestet i forskrift til opplæringsloven (2006, § 20.), der står det at skolen skal holde kontakt med foreldrene gjennom opplæringsåret, at skolen i starten av hvert opplæringsår skal holde et foreldremøte der foreldrene informeres om skolen, innholdet i opplæringen, foreldrenes medvirkning, rutiner og annet som er relevant for foreldrene. Det står også at foreldrene minst to ganger i året har rett til en planlagt og strukturert samtale med kontaktlæreren om hvordan eleven arbeider i det daglige, elevens faglige kompetanse og elevens sosiale utvikling. Denne samtalen skal klargjøre hvordan eleven, skolen og foreldrene skal samarbeide for å legge til rette for elevens læring og utvikling (Forskrift til opplæringslova, 2006, § 20.).

I forskrift til rammeplan for grunnskoleutdanningen 1-7 (2016) står det også om skole-hjem samarbeid, under § 2, Generell kompetanse står det at man som lærer «kan initiere og ivareta et godt skole-hjem-samarbeid, og samarbeide med andre aktører relevante for skolens virksomhet».

Viktigheten av skole-hjem samarbeid blir også nevnt i den overordnede delen av læreplanen, der står det:

«Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.» (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 2).

En annen grunn til at jeg har valgt å skrive om skole-hjem samarbeid og dets betydning er at dette temaet er noe jeg ikke kunne så mye om fra før og noe vi ikke har hatt så mye om på studiene. Det var derfor viktig for meg å lære mye om dette før jeg selv skal ut i skolen som lærer. Det jeg har lært og de erfaringene jeg tar med meg etter master skrivingen tror jeg kan bli relevant for meg når jeg skal ut å jobbe som lærer og må samarbeide med hjemmet.

1.2 Problemstilling

Temaet i min oppgave er skole-hjem samarbeid. Jeg har i løpet av arbeidet med masteren, endret problemstilling ett par ganger. Jeg visste allerede tidlig i arbeidet at jeg ønsket å forske på skole-hjem samarbeid, hvordan det foregår og hva betydningen av skole-hjem samarbeid kan være. Til slutt endte jeg opp med følgende problemstilling:

“Hvordan opplever lærere skole-hjem samarbeidet?”.

Grunnen til at jeg endte med denne problemstillingen er fordi foreldrene er noen av de viktigste samarbeidspartnerne lærere har i skolen og fordi jeg ønsker å finne ut av hvordan lærernes opplevelse av skole-hjem samarbeidet er.

For å finne ut av dette har jeg valgt å sette søkelys på forskningsspørsmålene:

- 1) Hvordan foregår samarbeidet mellom hjem og skole?
- 2) Hva slags betydning har skole-hjem samarbeidet.

Jeg har valgt disse forskningsspørsmålene er fordi jeg mener de er relevante for å forstå hvordan lærere opplever samarbeidet mellom hjemmet og skolen.

1.3 Begrepsavklaring

1.3.1 Foreldreinvolvering og foreldresamarbeid

I internasjonal forskningslitteratur blir begrepene foreldreinvolvering og foreldresamarbeid mye brukt om samarbeidet mellom hjem og skole.

Foreldreinvolvering er et begrep som anerkjenner de ulike måtene familier deltar for å støtte sitt barns læring (Bæck, 2019, s. 16). Begrepet viser til foreldrenes aktivitet og engasjement både hjemme og i skolen, samt deres kommunikasjon med skolen, for å støtte barnets læringsprosess og faglige utvikling. Foreldreinvolvering omfatter også foreldrenes holdning til skolen og deres tanker om barnets læring og utdanning. Begrepet retter søkelyset mot foreldrenes unike rolle i elevens læringsprosess, for eksempel i hvilken grad de følger opp og viser interesse for lekser eller det som skjer på skolen. Lærerne og skolen kan på ulike måter støtte opp om foreldreinvolveringen, men den må utøves av foreldrene (Nordahl & Drugli, 2016, s. 3; Bæck, 2019, s. 17). Når foreldrene understreker overfor eleven hvor viktig det er å jobbe med skolearbeidet og hvor viktig utdanning er. Er dette også en form for foreldreinvolvering (Bæck, 2019, s. 14).

Foreldresamarbeid er et videre begrep enn foreldreinvolvering. Dette begrepet dekker også de delte rollene og det delte ansvaret mellom hjem og skole. Begrepet foreldresamarbeid viser til at det er likeverd og gjensidighet mellom partene og når samarbeidet mellom hjem og skole fungerer optimalt vil foreldrene bli sett på som en engasjert og gjensidig partner. Samarbeidet mellom hjem og skole må bære preg av felles mål, gjensidig forpliktelse og medvirkning (Drugli & Nordahl, s. 4).

1.3.2 Partnerskap

Et annet begrep som ofte blir brukt om skole-hjem samarbeidet i internasjonal forskning er begrepet partnerskap. Grunnen til dette er at begrepet partnerskap stiller visse krav til hvordan to parter bør samarbeide og vil innebære et felles ansvar. I et partnerskap er gjensidig informasjon nødvendig og partnerne må ha kjennskap til hverandres verdier, interesser og handlemåter. Et partnerskap vil også innebære muligheter for drøftinger og diskusjoner om hvordan partnerne kan løse sine felles oppgaver (Nordahl 2003, s. 31; Nordahl, 2000, s. 19 – 20). Når man ser på samarbeidet mellom hjem og skole som et partnerskap vil denne forståelsen av samarbeidet stille krav til både foreldre og skolen samtidig som den vil gi begge parter rettigheter og plikter. Det er

viktig at begge partene har kjennskap til rettighetene, pliktene og kravene for at samarbeidet mellom dem skal være vellykket (Nordahl, 2003, s. 31; Nordahl, 2000, s.19). Et partnerskap vil også innebære et felles ansvar. Det vil ha klare konsekvenser for maktfordeling og beslutningsprosesser. I et partnerskap kan ikke den ene partneren alene foreta alle beslutninger uten at den andre partneren har noen medbestemmelse. Dette vil bryte med de mest sentrale forutsetningene for et partnerskap (Nordahl, 2000, s. 19).

1.4 Oppgavens oppbygning

Oppgaven består av seks hovedkapittel: Innledning, teori og tidligere forskning, metode, presentasjon av resultater, drøfting og avslutning. Det første kapittelet er innledningen i dette kapittelet vil formålet og bakgrunnen for valg av tema bli presentert. I kapittel to vil utvalgt teori og forskning som er relevant for problemstillingen bli presentert. I kapittel tre vil jeg gjøre rede for mine valg knyttet til metoden og analyseprosessen, vise til oppgavens vitenskapelige forankring samt diskutere etiske forhold og oppgavens validitet og reliabilitet. Det fjerde kapittelet i oppgaven vil presentere det innsamlede datamaterialet. I det femte kapittelet vil funnene fra analysematerialet bli drøftet i lys av teori og forskning, som ble presentert i teorikapittelet. Det sjette og siste kapittelet vil være avslutningen på oppgaven. I dette kapittelet vil oppsummere oppgaven med konklusjon og komme med forslag til videre forskning på temaet.

2 Teori og tidligere forskning.

I dette kapitlet vil det teoretiske grunnlaget for oppgaven bli presentert.

Det første delkapittelet vil jeg definere hva skole-hjem samarbeid er samt hva som inngår i samarbeidet. Det neste delkapittelet tar for seg hvordan lærerne kan skape gode relasjoner til foreldrene, hva som inngår i en god relasjon mellom skole og hjem og hvorfor det er viktig å ha en god relasjon med foreldrene. Det tredje delkapittelet tar for seg utfordringer som kan oppstå i skole-hjem samarbeidet og hva man kan gjøre for å unngå at dette skjer.

I det fjerde delkapittelet vil jeg skrive om betydningen av skole-hjem samarbeid. I begynnelsen av dette delkapittelet skriver jeg noe om hvordan samarbeidet kan ha en betydning for elevenes læringsmiljø, læring, atferd og sosial og faglig utvikling. Deretter vil jeg se på teori som forklarer hvorfor skole-hjem samarbeidet har betydning for elevene. Her vil teorier som systemteori, Bronfenbrenner`s utviklingsøkologiske modell, Epstein`s påvirkningssfærer og Sameroff`s transaksjonsmodell være sentrale. Til sist vil delkapittel 2.5 oppsummere de teoretiske perspektivene jeg har vektlagt i kapitlet.

2.1 Hva er skole-hjem samarbeid?

Skolen og hjemmet er de mest betydningsfulle utviklingsarenaene barn og unge har. Det elevene erfarer her, får stor betydning for deres fungering og videre utvikling. Skolens innflytelse har økt og det innebærer at samarbeidet med foreldrene er viktigere for skolen enn noen gang (Drugli & Nordahl, 2016, s.2). Skolen og hjemmet har et gjensidig avhengighetsforhold, det vil si at de er gjensidig avhengige av hverandre for å løse den felles oppgaven de har i forhold til barns læring og oppvekst. Samarbeidet mellom skole og hjem blir sett på som en forutsetning for å ivareta grunnleggende rettigheter både for foreldre og barn. Samarbeidet mellom skole og hjem skal bidra til best mulig læring og utvikling både sosialt og faglig for det enkelte barn (Nordahl, 2003, s. 10 – 15; Nordahl, 2009, s. 26 -27; Bæck, 2019, s. 25). Ifølge Nordahl (2009, s. 15) handler samarbeidet mellom hjem og skolen om at alle barn skal få realisert sine muligheter for læring og utvikling gjennom å bli anerkjent og oppleve tilhørighet, mestring og trygghet både i hjemmet og på skolen.

Når vi snakker om skole-hjem samarbeid handler det om en rekke forhold som både skolen og foreldrene gjør. Det kan være forhold som skjer både på skolen og utenfor skolen. Det kan være

forhold av formell art som dekkes av lover og forskrifter, og forhold av mer uformell art som finner sted enten på skolen eller i hjemmet. Den formelle delen av samarbeidet blir dekket av foreldremøter og utviklingssamtaler. Mens den uformelle delen inkluderer det foreldrene gjør når de involverer seg og engasjerer seg i sitt barns skolegang. Det kan for eksempel være når foreldrene hjelper eleven med leksene og viser interesse for skolearbeidet og det som skjer på skolen (Bæck, 2019, s. 14). Foreldrenes engasjement for sitt barns framtid er en viktig drivkraft i samarbeidet med skolen fordi det gjør at foreldrene vil jobbe sammen med skolen for å utvikle meningsfulle og positive måter å fremme barns læring på (Lassen & Breilid, 2012, s. 11).

Dersom samarbeidet mellom hjem og skole fungerer godt kan lærerne og foreldrene utveksle kompetanse og erfaringer og kan støtte hverandre. Det er i utgangspunktet foreldrene som kjenner sitt barn best da de har fulgt barnets utvikling i mange år og har sett barnet i mange ulike settinger og i relasjon til mange mennesker. Det er betydningsfullt for barnas skolegang at opplysninger om barna formidles til skolen. På denne måten vil skolen få et best mulig grunnlag for å gi de enkelte elevene en opplæring ut fra deres evner og forutsetninger (Nordahl, 2003, s. 15, Samnøy, 2015, s.13). Samarbeidet mellom hjemmet og skolen skal ideelt sett kunne defineres som et forhold mellom mennesker som i respekt for hverandres forskjellige kunnskaper, erfaringer, ferdigheter, egenskaper og holdninger jobber mot samme mål (Bæck, 2019, s. 52). Samarbeidet mellom hjem og skole skal alltid ha barnet og barnets beste i sentrum (Berglyd, 2003, s. 13).

Nå som jeg har definert hva skole-hjem samarbeid er vil jeg videre forklare noe om lærerne kan skape relasjoner til foreldrene og hva slags betydning skole-hjem samarbeidet kan ha for eleven

2.2 Hvordan skape relasjoner til de foresatte?

Både foreldre og lærere representerer to sentrale aktører i barns liv. Foreldrene representerer den private og personlige rollen som primæroppdrager i hjemmet. Mens læreren har en profesjonell og offentlig rolle som både utdanner og oppdrager på skolen (Lassen & Breilid, 2012, s. 11). Forholdet mellom hjem og skole er asymmetrisk. Læreren representerer skolen som organisasjon og har et offentlig mandat til å lede undervisningen av elevene. Læreren kjenner til skolelovgivningen, har oversikt over læreplaner og har utdanning og erfaring for hva som er god undervisning. Læreren arbeider i skolen i det daglige og har derfor god kjennskap til rammer og rutiner og læreren kjenner skolemiljøet og klassemiljøet nokså godt. Lærerne er den profesjonelle relasjonen mens foreldrene

møter skolen som privatpersoner (Samnøy, 2015, s. 13). Som den profesjonelle parten har lærere ansvar for at relasjonen blir av god kvalitet og for å ta initiativ til samarbeidet og etablere gode rammer for det. Ansvaret for å arbeide frem en god relasjon vil alltid ligge hos læreren uavhengig av foreldrenes respons. Det er viktig at læreren er bevisst på egen rolle og sitt ansvar for å legge til rette for så god kommunikasjon med foreldrene som overhodet mulig. Lærerne skal ta initiativ for å styrke kontakten og spørre aktivt etter foreldrenes perspektiver (Samnøy, 2015, s. 14 – 16; Drugli, 2012b, s. 34).

Lærerne er helt avhengige av å samarbeide med foreldrene og positive relasjoner er derfor veldig viktig (Bæck, 2019, s. 66). Begrepet pedagogiske relasjoner omhandler elev relasjoner, lærer-elev relasjoner og skole-hjem relasjoner. I en relasjon er du noe mer enn deg selv, du samspiller med dem eller det som er rundt deg (Olsen, 2016, s. 13 - 16). Relasjon er et sentralt begrep, både når det kommer til klasseledelse og samarbeidet mellom skolen og hjemmet (Olsen, 2016, s. 13). Det er viktig å ha en god relasjons kompetanse for å kunne skape et godt skole- hjem samarbeid og gode relasjoner til foreldrene (Dalland & Knutsen, 2020, s. 23). Lærers relasjons kompetanse er faktisk med på å påvirke kvaliteten på relasjonen mellom skole og hjem. Begrepet relasjons kompetanse innebærer det å forstå og samhandle med andre på en god og hensiktsmessig måte. Dette kan man gjøre ved blant annet å ivareta den andre personens interesser (Drugli, 2012, s. 45; Rønbeck, 2016, s. 59). Relasjons kompetanse kan også beskrives som ferdigheter, evner, kunnskaper, og holdninger som etablerer, utvikler vedlikeholder og reparerer relasjoner mellom mennesker. Relasjons kompetanse har nær tilknytning til skolens etiske verdigrunnlag, årsaken til dette er fordi begrepene som brukes for å forklare begrepet relasjons kompetanse har innebygde etiske verdier som for eksempel empati og toleranse (Rønbeck, 2016, s. 59). Det å være relasjonskompetent betyr at man er profesjonell i utøvelsen av lærerrollen. Å være profesjonell innebærer blant annet å ta ansvar for og kontroll over egen kommunikasjon og adferd slik at den fungerer til det beste for samarbeidet (Drugli, 2012a, s. 45). Lærers relasjons kompetanse vil aldri bli ferdig utviklet, det er noe lærere må forholde seg til gjennom yrkeskarrieren. Selv med lang erfaring som lærer, vil man alltid møte på nye utfordringer relasjoner (Drugli, 2012a, s. 47). Respekt for den andres ulikhet er grunnleggende i profesjonell relasjonsbygging. For å vise den andre den respekten må man være genuint nysgjerrig på hvem den andre er. I profesjonell relasjonsbygging må man tilpasse seg den enkelte og være sensitiv for den andres respons. Å vise oppmerksomhet og aktiv lytting er altså en forutsetning for å kunne vise respekt for den de er. Det holder ikke å gjøre dette kun en gang, i en

vedvarende relasjon er det viktig å se hverandre om og om igjen om respekten skal opprettholdes (Samnøy, 2015, s. 51).

Foreldre en ensartet og homogen gruppe, det finnes tvert imot mange variasjoner når det kommer til foreldrenes yrkesbakgrunn, økonomi, kultur, språk, etnisitet og mange andre forskjeller. Alle disse forskjellene kan være faktorer som preger foreldrenes forhold og samarbeid med skolen. Det er derfor viktig for læreren og anerkjenne foreldrenes forskjeller. For å kunne anerkjenne foreldrenes forskjeller er det viktig at lærerne har kunnskap om foreldres forskjellighet og om hvordan man kan åpne for god kommunikasjon og dialog med foreldrene. Dette forutsetter at læreren har en god relasjonell kompetanse om hvordan mellommenneskelige relasjoner er med på å påvirke og definere de prosessene som skjer i møte mellom lærer og forelder (Bæck, 2019, s. 72).

En god relasjon til elevene er ikke bare med på å fremme elevenes motivasjon, trivsel og læring i skolesammenheng, det kan også være med på å skape et godt samarbeid med og en god relasjon til foreldrene (Dalland & Knutsen, 2020, s. 37).

Hva inngår i en god relasjon:

Tillit:

Som lærer er det viktig at man jobber for å skape en god relasjon til alle foreldrene. En god relasjon bygger på tillit, trygghet og respekt og at foreldrene har tillit til læreren som en fagperson, men også som et medmenneske (Dalland & Knutsen, 2020, s. 24). Tillit er noe som vokser frem i et positivt samspill, fordi partene erfarer at den andre parten er til å stole på. Tillit er ikke noe man kan kreve, men er noe man må gjøre seg fortjent til (Drugli, 2012a, s.51). Tillit fungerer som et lim i relasjonen og gjør dialog mulig mellom partene mulig. Lærere har et stort ansvar når det gjelder å bygge opp en tillitsrelasjon mellom lærere og foreldre. En relasjon som er bygget på tillit kan åpne for trygg kommunikasjon og gjensidig respekt for hverandres forskjeller. I noen tilfeller kan det være nødvendig og bygge foreldrenes tillit fra bunnen av, da er det ekstra viktig og arbeide med å invitere foreldrene inn i en samarbeidssituasjon. Det er viktig å vise foreldrene at de blir verdsatt ved å vise interesse og anerkjenne det foreldrene formidler (Bæck, 2019, s. 75). For at de foresatte skal få tillit til skolen, må de få en opplevelse av at de ansatte viser empati. Med empati menes forståelse, støtte og aktiv interesse. Samtidig som foreldrene skal bli møtt med oppmerksomhet og innlevelse, skal denne forståelsen danne grunnlag for refleksjon og handling. Lærerne må vise at de har pålitelig og aktuell informasjon som underbygger deres vurderinger og hva som kan være

relevant å gjøre videre (NUBU, 2017, s.159). Gjennom å vise tillit åpner vi oss for og utleverer oss til den andre, og dette rommer en forventning om å bli møtt med velvillighet (Bæck, 2019, s. 76) Når samarbeidsforholdet er preget av tillit og åpenhet, er det til beste for alle parter. Begge parter har behov for den andre partens anerkjennelse av arbeidet som utføres (Berglyd, 2003, s. 13). Lærere som lykkes i å vise elever og foreldre at han/hun er interessert i å forstå hvem de er, hva som er viktig for dem og hvilke synspunkter de har vil gjennom dette legge et godt grunnlag for åpenhet, tillit og dialog (Samnøy, 2015, s. 52). Det er viktig med en gjensidig tillitsfull relasjon for å få foreldre samarbeidet til å fungere på en slik måte at det er støttende, veiledende og oppmuntrende både for elever og foreldre (Lassen & Breilid, 2012, s. 11).

Kommunikasjon og kontakt:

Skolen må legge til rette for kommunikasjon og skape et godt grunnlag for hvordan kommunikasjon skal foregå. For noen foreldre hadde det vært ønskelig med hyppigere oppdateringer på hvordan barnet har det på skolen, både sosialt og faglig. Det er viktig at skole-hjem samarbeidet og kommunikasjonen så langt det lar seg gjøre er tilpasset de ulike familienes behov. Det er viktig å gi foreldrene regelmessig oppdateringer på barnets utvikling. Dersom foreldrene får informasjon om et barns negative utvikling for sent kan dette føre til frustrasjon hos foreldrene som kanskje hadde ønsket å hjelpe barnet sitt tidligere. Det kan også føre til at det ikke blir lagt til rette for et tett og tillitsfullt samarbeid mellom hjem og skole (Samnøy, 2015, s. 43). Aktiv lytting er en viktig ferdighet for at begge parter skal kunne komme på bølgelengde. Å vise at man lytter, og å undersøke om man virkelig har forstått hva samtalepartneren sier, er nødvendig for å gi samtalen stor nok dybde (Berglyd, 2003, s. 21 - 22).

Kontakten mellom skole og hjem og kontaktform og tidsintervaller mellom hver kontakt er viktig elementer i samarbeidet. Dersom det er lite eller ingen kontakt er det umulig å ha et bra samarbeid. Dersom kontakten mellom skole og hjem bare går en vei for eksempel i form av informasjon fra læreren er heller ikke dette et godt samarbeid, men informasjonsformidling. Læreren har ansvar for å legge til rette for gjensidig kontakt der kontaktformen fungerer for begge parter (Samnøy, 2015, s. 24). Det kan være lurt av læreren å gi tydelig informasjon til hjemmet om at man ønsker kontakt og at de alltid er velkomne til å ta kontakt når de har behov for det. Det kan også være lurt å gi foreldrene beskjed om hvordan man ønsker at de skal ta kontakt. Når foreldre

tar kontakt kan det være lurt å være tydelig på at det er bra at de tok kontakt (Samnøy, 2015, s. 27).

Ved starten av et nytt skoleår har skolen mulighet til å jobbe med rutiner knyttet til tidlig innsats. Nytt skoleår er en ny start med muligheter til å etablere gode relasjoner og nyttige rutiner (Samnøy, 2015, s. 62 – 63). Tidlig innsats i hjem-skole samarbeidet betyr først og fremst å etablere en positiv kontakt med alle hjemmene og formidle at skolen ønsker kontakt med alle foreldrene. Med dette grunnlaget er det lettere for læreren å komme i kontakt med foreldrene dersom en elev har utfordringer. Når god kontakt allerede er etablert er det mer sannsynlig at foreldrene reagerer konstruktivt på lærerens bekymringer og at de sammen kan enes om tiltak for å forbedre utfordringene. Det er også viktig å gi foreldrene beskjed når ting går bra på skolen og at samarbeidet mellom skole og hjem også tar utgangspunkt i barnets positive sider fordi alle foreldre trenger å høre positive ting om sine barn og at de gjør en god jobb (NUBU, 2017, s. 157). Positiv kontakt mellom foreldre og lærer er relasjonsfremmende, og foreldrene vil da vite at læreren ikke bare er opptatt av det negative som eleven gjør. Dette vil kunne føre til at foreldrene også blir mer innstilt på å samarbeide (Drugli, 2012b, s. 35). Samarbeidet mellom hjem og skole skal baseres på likeverd og gjensidighet noe som innebærer at samarbeidet ikke bare skal drives av skolens premisser, men også skal dekke foreldrenes behov og ta utgangspunkt i deres situasjon (Bæck, 2019, s. 51). Det kan være lurt av læreren å kommunisere at den har tro på foreldrenes rolle i å støtte elevene og at læreren ønsker et samarbeid og at han eller hun trenger foreldrenes innspill for å gjøre en best mulig jobb for elevene (Samnøy, 2015, s. 26). Når læreren kommuniserer med foreldrene er det også viktig at han eller hun ikke kommuniserer på en måte som ikke blir oppfattet belærende, bebreidende eller provoserende (Berglyd, 2003, s. 21).

Hvorfor er en god relasjon med foreldrene viktig?:

De fleste foreldre og lærere er opptatt av å skape gode relasjoner, fordi god kontakt mellom lærere og hjemmet minsker faren for misforståelser og utallige oppklaringsrunder som følge av dem (Berglyd, 2003, s. 5). En god relasjon mellom lærere og foreldre er viktig for å skape en bedre informasjonsflyt som gjør at begge parter opplever at det lettere å ta kontakt, informasjonen som blir gitt mellom partene vil da også bedre og gjøre at læreren får en bedre forståelse av elevens sterke og svake sider og behov. En god relasjon mellom hjem og skole er også viktig for lærer elev

forholdet og kan skape en positiv lærer elev relasjon. Det er også viktig for elevenes motivasjon (Bæck, 2019, s. 64). Får ikke foreldrene kjennskap til skolens hverdag, befinner foreldre og lærere seg i to atskilte verdener (Berglyd, 2003, s. 25).

Stille krav/ forventninger til foreldrene og samarbeidet:

Det er skolen som skal legge til rette for foreldresamarbeidet, dette skal gjøres ved å blant annet ved å avklare hva dette samarbeidet skal handle om, og hva det krever av begge parter. Skolen skal også sørge for at foreldrene får anledning til å delta i relevante beslutninger angående eleven (Drugli & Nordahl, 2016, s. 4). Relasjonen mellom foreldre og lærere bygger på gjensidig avhengighet av hverandre for å kunne drøfte, medvirke og være medansvarlig for barnas oppvekst og opplæring (Lassen & Breilid, 2012, s. 16 – 17). For å skape en god relasjon til foreldrene er det viktig å være åpen og imøtekommende, samtidig som man stiller krav til foreldrene. Disse kravene kan for eksempel være at foreldrene skal medvirke og delta i samarbeidet, stiller opp og møter opp til avtaler og samtaler, at de følger opp eget barn, overholder inngåtte avtaler og at de tar kontakt dersom det er behov for det (Dalland & Knutsen, 2020, s. 24). Lærere sier ofte at de ønsker involverte og engasjerte foreldre. Det kan være nyttig å følge opp dette med hva foreldre kan bidra med og hvilke forventninger skolen har da det ofte kan skape usikkerhet hos foreldre som kanskje ikke har vært i en slik samarbeids situasjon før (Bæck, 2019, s.75). For å etablere et godt samarbeid og en god relasjon til foreldrene er det viktig at begge parter har like forventninger til hva relasjonen skal inneholde, at kommunikasjonen mellom partene er toveis, at det er gjensidig respekt og tillit og at partene forholder seg til et felles sett Elever som opplever at samarbeidet mellom hjem og skole er preget av trygghet, tillit og respekt for hverandres roller er heldige fordi skole og hjem da kan gjøre hverandre så gode som mulig, og sammen fungere som elevens veiledere og støttespillere. I et slikt samarbeid vil begge parter oppleve anerkjennelse for sin rolle og interesse for den andres perspektiver (Samnøy, 2015, s. 12 – 13).

Tidligere forskning viser at lærere som samarbeider godt med foreldrene, oftere tar kontakt med foreldrene på eget initiativ enn det andre lærere gjør. Disse forskerne fant videre at foreldre som er godt kjent med hva som skjer i skolen og hva som forventes av dem, blir mer opptatt av å samarbeide med læreren. Dette betyr at det er viktig for læreren å sikre kontaktpunkter med foreldrene, gi dem informasjon om skolen og skolehverdagen, samt avklare med foreldrene gjensidige forventninger til samarbeidet mellom skole og hjem (Drugli, 2012b, s. 35).

Læreren bør stille klare forventninger til seg selv, eleven og foreldrene, disse forventningene bør også følges opp ved et senere tidspunkt. Dersom læreren ikke følger opp forventningene som er satt kan dette svekke lærerens troverdighet og foreldrenes lojalitet til skolen (Samnøy, 2015, s. 25).

2.3 utfordringer i skole-hjem samarbeidet:

For de aller fleste foreldre oppleves relasjonen til skolen og lærerne som uproblematisk. De aller fleste foreldrene er fornøyde med måten deres barn blir fulgt opp på og opplever ikke konflikt når det gjelder dette. Men for noen foreldre kan denne relasjonen oppleves som vanskelig. Det er ikke uvanlig at det oppstår konflikter mellom hjem og skole. Disse konfliktene oppstår vanligvis på grunn av at lærere og foreldre har ulik oppfatning av barnets adferd. Det kan være mange årsaker til at foreldrene og læreren har ulik oppfatning for eksempel kan de ha ulike perspektiver på ting eller så kan barnets oppførsel være kontekstavhengig. I samarbeidet må lærere og foreldre prøve å bruke deres ulike oppfatninger til å skape et mer utfyllende bilde av barnets situasjon (Bæck, 2019, s. 74). Når man jobber som lærer hender det at man møter foreldre som ikke er så lett å skape en relasjon til eller samarbeide med. En av årsakene til dette kan for eksempel være at foreldrene sjelden stiller opp i skolesammenhenger, en annen grunn kan være at foreldrene har unormalt høye krav til egne barn, lærerne eller til skolen (Dalland & Knutsen, 2020, s.23). Som lærer er det viktig å ha evnen til å kunne sette seg inn i foreldrenes situasjon. Hvis foreldrene opplever å ikke bli hørt eller at deres problemer blir møtt med bagatellisering eller latterliggjøring kan de reagere ved å vise misnøye eller mistillit (Dalland & Knutsen, 2020, s. 23). Det kan være mange grunner til at samarbeidet mellom hjem og skole kan bli mangelfullt eller vanskelig. Noen ganger kan misforståelser, kommunikasjonsvansker eller mangel på kontakt føre til at samarbeidet mellom hjem og skole ikke fungerer. Uavklarte forventninger kan føre til misforståelser og dårlige rammer for kommunikasjon (Samnøy, 2015, s. 41 – 42). Dersom samarbeidet ikke fungerer vil det føre til tap for alle parter, særlig for eleven som da ikke vil få tilstrekkelig støtte (Lassen & Breilid, 2012, s. 12). Det er vanlig at det oppstår konflikter mellom skole og hjem når det kommer til elever med atferdsvansker. Dette er fordi det lett kan bli fokus på det negative eleven gjør når foreldre og lærer snakker sammen. Hvis man bare retter oppmerksomheten mot elevens negative sider vil samarbeidet oppleves som tungt og energikrevende både for lærer og foreldre, og samarbeidsforholdet blir over tid stadig mer fastlåst og vanskelig (Drugli, 2012b, s. 34).

Forskning viser at når læreren er villig til å prøve ut nye og mer målrettede strategier overfor foreldre som det i utgangspunktet oppleves som vanskelig å samarbeide med, så vil også disse foreldrene bli mer involvert i samarbeidsrelasjonen (Drugli, 2012b, s. 35).

2.4 Betydningen av skole-hjem samarbeid?

Skole-hjem samarbeidet har tre hovedformål; det utdanningsorienterte, det administrative og det sosiale. Det utdanningsorienterte formålet handler om at hjemmet spiller en rolle i barns prestasjoner, læring og utvikling på skolen, for eksempel gjennom hjelp med lekser eller høytlesning hjemme. Det administrative formålet handler om foreldrenes rolle i å administrere elevenes skolehverdag. For eksempel vil foreldrene bli gitt informasjon fra skolen som de må følge opp for at elevene har med seg det de trenger på skolen. Det sosiale formålet med skole-hjem samarbeid handler om å fremme det sosiale miljøet i klassen eller på skolen, Et velfungerende samarbeid mellom lærere og foreldre er avgjørende og av betydning for et godt skole og klassemiljø (Berglyd, 2003, s. 57). Det sosiale miljøet i klassen kan for eksempel styrkes ved at foreldrene setter i gang aktiviteter med gruppa. De ulike formålene i skole-hjem samarbeidet glir over i og underbygger hverandre. for eksempel hvis foreldrene engasjerer seg og setter i gang sosiale tiltak for elevene vil dette bidra til både økt trivsel og bedre skoleprestasjoner da trivsel er en viktig forutsetning for å yte godt på skolen (Bæck, 2019, s. 15). Forskning viser at et godt samarbeid mellom hjem og skole, der også foreldrene har en aktiv rolle, har positiv betydning for barn og unge på en rekke områder relatert til skolen. Det fører til bedre læringsutbytte, bedre selvregulering, bedre trivsel, færre atferdsproblemer, mindre fravær, gode relasjoner til medelever og lærere, bedre arbeidsvaner, en mer positiv holdning til skolen, bedre leksevaner og arbeidsinnsats og høyere ambisjoner med hensyn til utdanning (Drugli & Nordahl, 2016, s. 6). Når samarbeidet mellom skole og hjem fungerer godt vil lærerne gjennom foreldresamarbeidet få bedre innsikt i elevens behov og fungering, og kan derfor støtte eleven på en mer tilpasset måte i skolehverdagen (Drugli & Nordahl, 2016, s.6). Et godt samarbeid mellom hjem og skole er en av de viktigste forutsetningene for at lærere skal lykkes i sitt arbeid med elevene, og da i særlig grad i arbeidet med elever som har det vanskelig på en eller annen måte (Samnøy, 2015, s. 12). For å få foreldrene til å være engasjerte og motiverte til å samarbeide med skole er det viktig å involvere de i det som skjer på skolen og la de få noe medvirkning. Det at foreldrene får ha innflytelse i forhold til skolen vil fremme deres engasjement og med det tjene barnets utvikling (Bø, 2011, s. 49). Forskning viser at foreldres involvering i barnas skolegang har en positiv effekt både på skolemotivasjon, trivsel og prestasjoner (Bø, 2011, s. 106).

2.4.1 Betydning for læring og fagligutvikling:

Fokuset i alt samarbeid mellom hjem og skole bør være barn og unges læring og utvikling. Et godt utviklet samarbeid mellom hjem og skole viser en positiv sammenheng med barnas skolefaglige læringsresultater (Nordahl, 2003, s. 30). Dette er fordi hjemmet spiller en rolle når det gjelder elevens læring og prestasjoner på skolen, for eksempel i form av hjelp med lekser og høytlesning (Bæck, 2019, s. 15). Ifølge Lassen og Breilid kan et godt foreldresamarbeid støtte elevene til å bli en agent i egne læringsprosesser, øke troen på og forventninger til egen fremgang og styrke mulighetene til økt selvinnsett (2012, s. 12). Ifølge Bæck (2019, s. 15) kan skole-hjem samarbeidet også ha betydning for skolemotivasjonen, elevenes holdninger til skole og elevenes studievevaner. Foreldrenes rolle i skolen, deres forventninger til skoleprestasjoner og det at foreldrene uttrykker disse overfor sitt barn er det som har størst effekt på elevenes læring (Bæck, 2019, s. 44 – 45). Akademisk sosialisering handler om tilegning eller internalisering av normer, verdier og kunnskaper som har å gjøre med utdanning. Akademisk sosialisering handler om at eleven blir introdusert for normer og verdier gjennom hverdagslivet der disse normene og verdiene er en selvfølgelighet. Foreldrene er de viktigste sosialiseringsagentene i et barns liv og akademisk sosialisering er det som skjer når foreldrene kommuniserer til barna sine at de har forventninger om at de skal prestere godt i skolen og at det som skjer i skolen er viktig (Bæck, 2019, s. 45). Ved å sette ambisjoner og kommunisere disse til barna blir utdanning uttrykket som en sentral verdi. Den akademiske sosialiseringen finner for eksempel sted når foreldre snakker med elevene om hvorfor det er viktig å prestere i skolen, lærer dem læringsstrategier eller snakker med elevene om fremtidsplaner. De bidrar også til den akademiske sosialiseringen når de tar del i utdanningsrelaterte aktiviteter. Akademisk sosialisering fra foreldrenes side handler om å gi elevene emosjonell støtte, kreve hardt arbeid og drive aktiv involvering (Bæck, 2019, s. 46). Den akademiske sosialiseringen handler om å skape skolemotivasjon. At barnet har motivasjon for skole innebærer at det engasjerer seg for det som foregår på skolen. Når eleven engasjerer seg, vil det også gjerne oppnå bedre prestasjoner. Ved at foreldrene praktiserer akademisk sosialisering sørger de for at det er samsvar mellom det de kommuniserer til elevene og det skolen og lærerne kommuniserer til elevene (Bæck, 2019, s. 48). Det at skolen og hjemmet kommuniserer det samme er med på å øke elevenes motivasjon og at skolen fremstår som en selvfølgelighet. Den akademiske sosialiseringen handler om hvilke holdninger man i familien har om utdanning. Det kan være lurt av skolen og bevisstgjøre foreldrene på den akademiske sosialiseringen.

Det er ikke bare eleven som drar nytte av en positiv skole–hjem samarbeid. Et positivt samarbeid vil også være til fordel for foreldrene da de vil få mer informasjon om undervisningen og forhold knyttet til sitt eget barns læring, foreldrene vil også bli bedre kjent med læreren gjennom et positivt samarbeid (Drugli & Nordahl, 2016, s. 6). Foreldre og lærere vil gjennom positive samarbeidserfaringer utvikle en større felles forståelse av barnets behov og kan på den måten bli bedre i stand til å støtte barnets læringsprosess, både hver for seg og sammen (Drugli & Nordahl, 2016, s. 6). Berglyd (2003, s. 55) understreker at kvaliteten på barnets læring faktisk er avhengig av at samarbeidet mellom skole og hjem fungerer godt.

Som nevnt tidligere er både elever, foreldre og lærere er alle tjent med en god samarbeidsrelasjon mellom hjemmet og skolen (Skrøvset et al., 2017, s. 83). Epstein (2010, s. 11) mener at dersom samarbeidet mellom skole og hjem ikke fungerer vil færre elever prestere på skolen. Årsken til dette er at lærerne da ikke vil få den informasjonen de trenger om elevene og elevene vil ikke få den støtten, motivasjonen og forståelsen de trenger hjemmefra. Lærerne vil heller ikke få informasjon om eller forstå hva foreldrene forventer av elevene eller hva de forventer av læreren. Det samme gjelder foreldrene, de vil ikke få informasjon om hva lærerne forventer av elevene eller av de som foreldre (Epstein, 2010, s. 27).

2.4.2 Betydning for atferd og sosial utvikling:

Samarbeid mellom hjem og skole har også betydning for andre utviklingsområder enn de rent faglige. Det er funnet en klar sammenheng mellom skole–hjem samarbeid og elevenes sosiale utvikling og atferd (Drugli & Nordahl, 2016, s. 9; Drugli, 2012, s. 18). Atferd betyr observerbar handling eller væremåte (Bø, 2018, s. 20). Et godt samarbeid mellom foreldre og lærer kan i seg selv bidra til at eleven blir mer motivert for å følge skolens regler, utvise positiv atferd og avstå fra å utøve antisosial atferd, og er derfor av stor betydning for eleven, foreldre og lærer (Drugli, 2012b, s. 32).

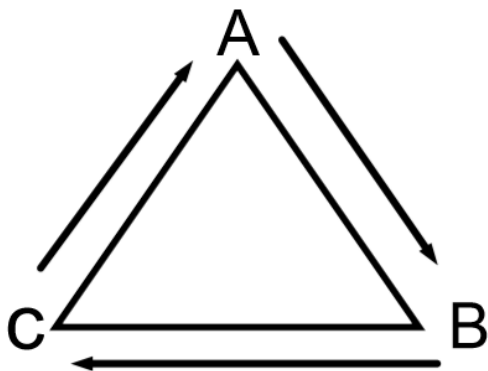
Det viser seg å være enklere for elever å utvikle selvstendighet og autonomi når elevene er trygge og tilknytter sine nære voksenpersoner både foreldre og lærere (Drugli, 2012, s. 22).

Noe som kan påvirke livssituasjonen til en person i utvikling er rolleforventninger som rettes mot personen. Utvikling fremmes gjennom kontakt med mennesker i varierte roller, for eksempel

variasjon i alder, kjønn og yrker. Personen selv blir også satt i mange ulike roller som kan fremme dens utvikling. Roller kan ikke bare hjelpe med utvikling, men kan også stå i konflikt med hverandre. Det kan være lærerikt å prøve å takle en konflikt, men dersom disse konfliktene blir for store eller for mange kan de virke nedbrytende. Hvis for eksempel det som kreves på skolen og det som kreves hjemme er for motsettende kan dette gå ut over barnets ytelse i begge miljøer. Barnet blir ukonsentrert på skolen fordi det tenker på hjemmesituasjonen og blir ukonsentrert hjemme fordi det tenker på skole. Barnet kan også føle at det blir fanget i et krysspress mellom hensynet til hjemmet og hensynet til skolen da de forventer ulike ting (Bø, 2011, s. 48).

2.4.3 Systemteori:

Systemteori handler om at alt henger sammen med alt. Mennesket som organisme utgjør et system og fysiologiske og psykologiske prosesser virker systemisk inn gjennom hele livet. I denne oppgaven skal jeg sette søkelys på sosiale systemer og hvordan disse kan påvirke hverandre. Delene i et system påvirker og påvirkes gjensidig det vil si at når to personer møtes forekommer det nesten aldri at det bare er A som påvirker B. Det normale er at B vil virke tilbake på A. Hvis A og B virker inn på hverandre over tid vil de forandre hverandre (Bø, 2018, s. 16 – 17). Når A og B påvirker hverandre i en samværs situasjon kalles dette for dynamikk. Dersom det er flere personer kalles der en gruppedynamikk. I en gruppedynamikk kan det skje flere sammenhengende og komplekse prosesser der en faktor påvirker en annen, som utløser en tredje faktor som igjen vil påvirke den første faktoren. For eksempel A påvirker B, B Påvirker C og C påvirker A (Bø, 2018, s. 18). Denne teorien er relevant i denne oppgaven fordi den viser at foreldrene virker inn på elevene og elevene virker inn på læreren. Samtidig viser den at læreren virker inn på både elevene og foreldrene og foreldrene virker inn både på eleven, men også på skolen.

Samspill kan innenfor en systematisk forståelse kalles for et sosialt økosystem. Ordet økosystem blir brukt i biologien til å forstå hvordan alt i naturen virker inn på alt (Bø, 2018, s. 22). Urie Bronfenbrenner forklarer begrepet sosialt økosystem som studien av og læren om hvordan mennesker utvikles og sosialiseres i et dynamisk vekselspill med andre.

2.4.4 Utviklingsøkologi:

Urie Bronfenbrenner er en russisk amerikansk psykolog som er kjent for å ha utviklet den utviklingsøkologiske modellen. Begrepet økologi skal minne oss om samspill, balanse og ringvirkninger når det kommer til menneskers utvikling. Det å tenke økologisk vil si å prøve å forstå hvordan ulike personer og forhold i et miljø virker gjensidig inn på hverandre. (Bø, 2011, s.45). Den utviklingsøkologiske modellen forklarer barns utvikling og vekst som en gjensidig prosess mellom individ og miljø. Urie Bronfenbrenner`s utviklingsøkologiske modell er mye brukt i analyser i forhold til hjem og skole. I denne oppgaven skal jeg forklare hvordan modellen kan vise hvordan ulike systemer direkte eller indirekte virker inn på elevenes utviklingsprosess, og hvordan samspill mellom de ulike systemene også kan være av betydning (Bronfenbrenner, 1979). Barn inngår i sosiale og kulturelle sammenhenger som de påvirker og blir påvirket av. Barns utvikling og sosialisering preges av de ulike miljøene rundt barnet.

Mikrosystemet er den indreste sirkelen i utviklingsmodellen. Et mikrosystem defineres som et mønster av aktiviteter, sosiale roller og mellommenneskelige relasjoner som erfares av individet i en gitt setting. Individet opplever disse settingene i det daglige med sine primærrelasjoner. Enklere forklart er mikrosystemet et sted eller en situasjon der folk samhandler ansikt til ansikt. For en elev kan mikrosystemet for eksempel bestå av familien, skolen, jevnaldergruppa og fotball-laget (Bæck, 2019, s. 37; Bø, 2011, s. 45 – 46).

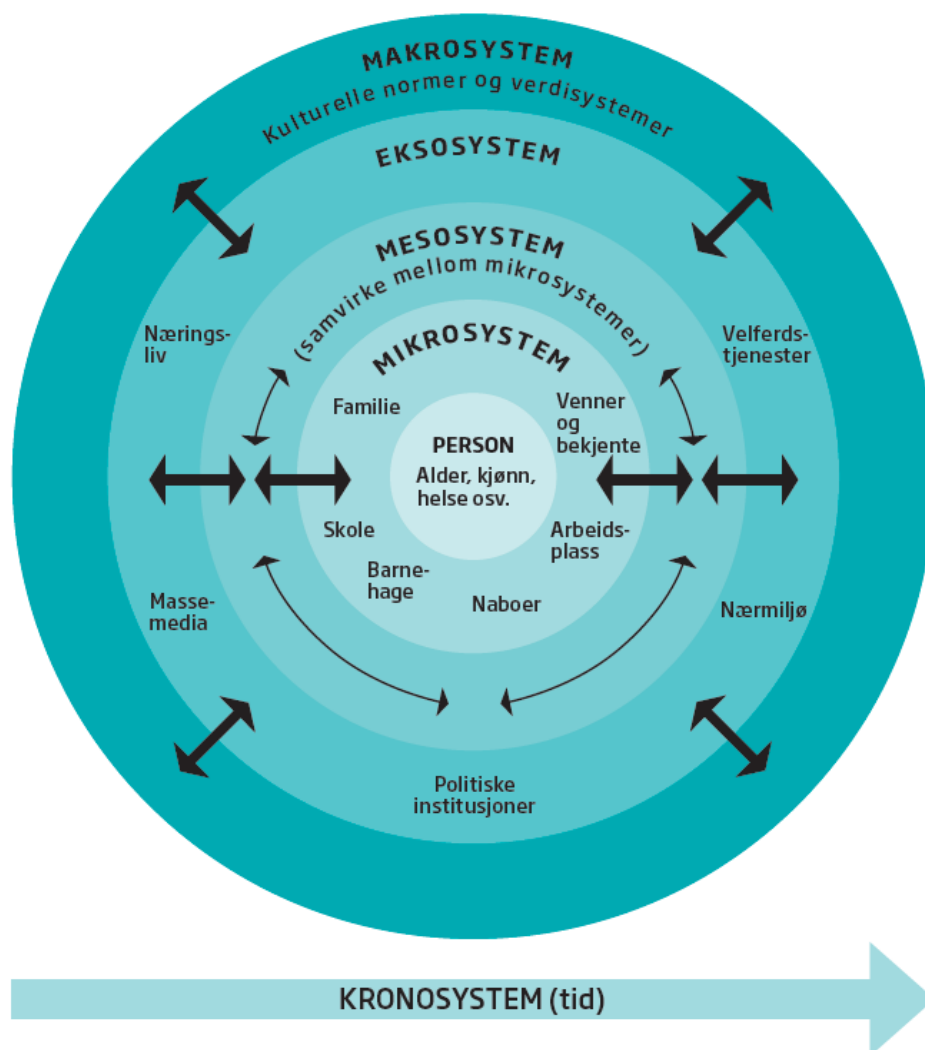
Et mesosystem omfatter forholdet mellom to eller flere mikrosystemer. Mesosystemet innebærer kommunikasjon, samspill, gjensidig påvirkning og kunnskapsoverføring mellom aktørene på arenaene som bindes sammen. Fellesskap og bånd mellom viktige settinger skaper rammer og gjør livssituasjonen forutsigbar og trygg, noe som er av grunnleggende verdi for prososial utvikling. Forholdene og tettheten til de ulike systemene eller mangelen på dette vil ha konsekvenser for

barns utvikling (Bø, 2018, s. 173 – 174). Skole-hjem samarbeidet er et eksempel på et mesosystem for en elev (Beck, 2019, s. 38) Skole-hjem samarbeidet blir av Bronfenbrenner beskrevet som et ”mesosystem”, som er bånd og samspill mellom barnets ulike utviklingsarenaer. Et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å skape sammenheng og helhet i elevenes liv. Gjennom dette får de en forståelse av at det som skjer i skolen, henger sammen med livet hjemme i familien. Foreldrenes engasjement og holdning til skolen har betydning for hvordan barn og unge faktisk finner seg til rette og drar nytte av det som skjer i skolen (Drugli & Nordahl, 2016, s. 2). Det er vanlig at det er kontraster i de ulike mesosystemene for eksempel ved kulturer, verdier og holdninger. Normalt kan det å møte motforestillinger, mangfold og forskjellighet være intellektuelt stimulerende. Dersom kontrastene mellom de ulike mesosystemene blir for stor er det fare for at aktørene blir utsatt for krysspress i form av motsetningsfulle forventninger. Et krysspress kan også forårsake en indre lojalitetskonflikt. Et eksempel på dette kan være at skolen og hjemmet ikke samarbeider og forventer ulike ting av eleven (Bø, 2018, s. 175). En lærer kan virke på barnets utvikling gjennom sin virkning på foreldrene. Hvis læreren bidrar til at foreldrene føler at de duger som foreldre, eller at de har fått nyttig ny informasjon, kan det gi foreldrene nytt overskudd til samlivet med barna (Bø, 2011, s. 81).

Et eksosystem består av interaksjoner som finner sted mellom to eller flere settinger der minst en av dem ikke inneholder individet, men hvor hendelsen indirekte påvirker individet. Et eksosystem refererer til mikrosystemer der man selv sjelden eller aldri er til stede, men hvor det likevel foregår samspill og påvirkning for personer som er viktige for deg. For eksempel blir eksosystemet brukt til å forklare steder der et barn vanligvis ikke er, men hvor det bestemmes ting som påvirker barnets mikrosystem og andre arenaer barnet opererer på. Påvirkninger utenifra kan virke inn både positivt og negativt. Eksoforhold kan for eksempel påvirke foreldrenes væremåte som igjen kan påvirke elevenes utvikling (Bø, 2018, s. 176). For et barn kan et eksempel på et eksosystem være forholdet mellom foreldrene og deres arbeidsplass. Foreldrenes arbeidsplass er også en del av eksosystemet til læreren da dette påvirker foreldrenes holdninger og overskudd til å samarbeide med skolen. Skolen er også en del av eksosystemet til foreldrene da skolen påvirker hvordan elevene oppfører seg hjemme (Bæck, 2019, s. 38; Bø, 2011, s. 58)

Makrosystemet er den ytterste sirkelen og består av lover, regler, trossystemer, kunnskap, materielle ressurser, vaner, livsstil, mulighetsstrukturer, organisering av sosiale institusjoner og så

videre som eksisterer innenfor en subkultur. Påvirkning fra makrosystemet formidles via ekso, meso, mikro og inn til individet. Makrosystemet har derfor innflytelse på hva som foregår i de andre systemene (Bø, 2018, s. 177).

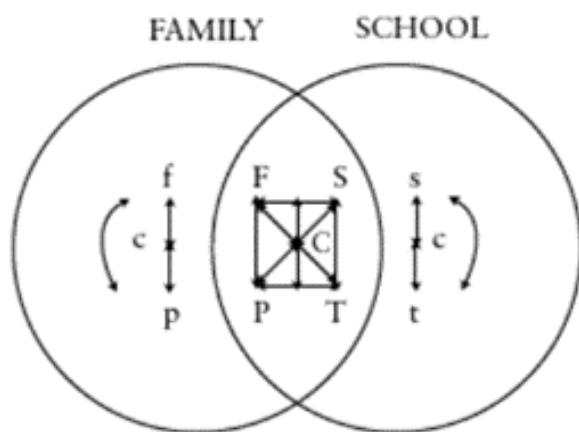
Figur 1: Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell (Bronfenbrenner 2005)

2.4.5 Påvirkningssfærer:

Joyce Epstein har utviklet en teori om overlappende påvirkningssfærer mellom skole, hjem og lokalsamfunnet. Denne teorien er mye brukt i analyser av forholdet mellom hjem og skole. Epstein's teori bruker psykologiske, utdanningsmessige og sosiologiske perspektiver på sosiale intuisjoner for å beskrive og forklarere relasjonene mellom familie, skole og lokalmiljø. Familie skole og

lokalmiljøet representerer tre sfærer som må jobbe sammen for å støtte barns utvikling og utdanning. Overlappet mellom de ulike sfærene representerer partnerskapet mellom de tre sfærene der barnet skal stå i midten (Epstein, 2010, s. 33). Hvor stor overlappingen mellom de tre sfærene er kontrolleres av tre krefter; tid (barnets alder), erfaring, praksis og holdninger i skolen, hjemmet og samfunnet. Selv om det er overlapp mellom de ulike sfærene vil det aldri bli et totalt overlapp, dette er fordi at familien har noen funksjoner som er uavhengige av skolen og skolen har noen funksjoner som er uavhengige av familien. For å oppnå et maksimalt overlapp av sfærene må skole og hjem opptre som partnere. Det vil si at det må foregå et hyppig samarbeid og tydelig kommunikasjon mellom skole og hjem (Epstein, 2010, s. 33).

Modellen under viser overlappende innflytelsessfærer fra familie og skole på barnas læring. Sfærene overlapper fordi skolen og hjemmet har felles interesser for barnet. Modellen ser på skolen og familien som to ulike organisasjoner. Den indre firkanten viser mellommenneskelige relasjoner og påvirkningsmønstre av primær betydning. Modellen viser to ulike typer interaksjoner og påvirkninger. Interaksjonene og påvirkningene som blir vist i små bokstaver skjer innenfor en organisasjon (Innenfor skolen eller hjemmet) mens interaksjonene som blir vist med store bokstaver skjer mellom organisasjonene (mellom skole og hjemmet). Modellen viser også to måter skolen kan kommunisere med hjemmet en upersonlig og en personlig. I den upersonlige kommunikasjonen blir det gitt generell informasjon fra skolen til alle foreldrene for eksempel om skoleregler eller aktiviteter. I den personlige kommunikasjonen snakker lærer og foreldre sammen om en spesifikk elev for eksempel under en foreldresamtale. Barnet er i midten av alle interaksjonene og vi antar at grunnen til at foreldrene og læreren kommuniserer er barnets beste. Barnes forståelse og reaksjoner på interaksjonene mellom skolen og familien eller mellom læreren og foreldrene kan påvirke barnets akademiske læring og sosiale utvikling. Pilene som går i ulike retninger i midten viser at barnet påvirker og blir påvirket av de rundt seg, både skolen, læreren familien og foreldrene. Dersom det skjer noe hjemme kan det påvirke elevenes oppførsel hjemme og motsatt (Epstein, 2010, s. 33 – 35). modellen gir energi til en integrert teori om familie- og skoleforhold ved å erkjenne den kontinuerlige endringen som skjer i familier og skoler; den akkumulerte kunnskapen og erfaringen til foreldre, lærere og elever og påvirkningen av disse ulike mønstrene på elevenes motivasjon, holdninger og prestasjoner (Epstein, 2010, s. 35). For eksempel kan familiens påvirkning og forventninger spille inn når eleven er på skolen og lærerens forventninger og påvirkninger spille inn når eleven er hjemme.

KEY: Intra-institutional interactions (lowercase)
Inter-institutional interactions (uppercase)

f/F = Family c/C = Child
s/S = School p/P = Parent
t/T = Teacher

Figur 2: Overlappende innflytelsessfærer. (Epstein 2010)

2.4.6 Transaksjonsmodellen:

Transaksjonsmodellen ble utviklet i 1975 av Arnold Sameroff. Når vi skal forsøke å forstå og forklare endring, må vi se på prosessene som fører til endring. Transaksjonsmodellen viser hvordan kjennetegn ved eleven, som et eget lite system er i et gjensidig samspill med andre omliggende faktorer i elevens miljø og hvordan elevenes utvikling henger sammen med disse transaksjonene over tid (Drugli, 2012, s. 17). Dette kaller vi en gjensidig påvirkningsprosess. Transaksjoner på et tidspunkt har konsekvenser for hvilke transaksjoner som vil bli mulige på et senere tidspunkt, og på den måten veves elevenes utviklingsprosess sammen. Både eleven selv og miljøet rundt eleven vil være i kontinuerlig endring og vil regulere seg i forhold til hverandre. Eleven blir påvirket av og påvirker sine omgivelser. Disse påvirkningene varierer fra elev til elev da elevene bruker sine egne erfaringer i sin utviklingsprosess. forholdet mellom omsorgsmiljøet og barnet ha betydning for barnets utvikling. Det betyr at barnet og omgivelsene former og utvikler seg sammen. Barnets egenskaper påvirker voksnes atferd, og voksnes atferd påvirker barnet. Barnet både påvirker og påvirkes av omgivelsene sine (Ringereide & Stai, 2021).

Elevenes utvikling er preget av kvalitative forandringer og reorganiseringer, det kan derfor være vanskelig å si hvordan en elev vil utvikle seg videre, basert på hvordan eleven fungerer her og nå. For eksempel kan det skje en positiv eller negativ utvikling hos elevene hvis de endrer lærer eller dersom det har hendt noe hjemme (Drugli, 2012, s. 17 - 18).

2.5 Oppsummering:

I dette kapittelet har jeg redegjort for teori som skal bidra til å belyse problemstillingen i oppgaven. Jeg har lagt mye vekt på May Britt Drugli og Thomas Nordahls perspektiver. Men har også hentet inn sentrale teoretikere som Bæck, Berglyd, Dalland & Knutsen, Epstein, Bronfenbrenner, Sameroff m.fl. Aller først i kapittelet ble det fremhevet hva som inngår i skole-hjem samarbeidet.

Samarbeidet mellom hjem og skole blir sett på som en forutsetning for å ivareta grunnleggende rettigheter både for foreldre og barn. Skole og hjem har derfor et gjensidig avhengighetsforhold og foreldre er avhengige av å samarbeide med skolen og lærerne for å kunne forvalte sitt oppdrageransvar. Siden foreldrene har hovedansvaret for barns skolegang er det naturlig at de har rett til medvirkning i skolen (Bæck, 2019, s. 25). Videre ble det løftet frem teori på elementer som kan skape en god relasjon mellom skolen og hjemmet. Dette er viktig da et godt skole-hjem samarbeid bygger på gode relasjoner til både elever og foreldre (Dalland & Knutsen, 2020, s. 37). I denne delen ble lærerens relasjonskompetanse diskutert samt hva som inngår i en god relasjon.

Deretter så jeg på utfordringer som kan fremkomme i skole-hjem samarbeidet. I denne delen ble det diskutert noen årsaker til at det kan oppstå konflikter eller utfordringer i skole-hjem samarbeidet. Ifølge Dalland og Knutsen (2020, s. 23) er noen av de vanligste årsakene til at det oppstår utfordringer i samarbeidet misforståelser, kommunikasjonsvansker eller mangel på kontakt mellom skolen og hjemmet.

Til slutt ble betydningen av skole-hjem samarbeidet trukket frem. I begynnelsen av denne delen blir det trukket frem hvordan samarbeidet kan ha en betydning for elevene. Her ser vi at skole-hjem samarbeidet har betydning for elevens læringsmiljø, læring, atferd samt faglig og sosial utvikling. Videre i denne delen ser vi på teorier som kan forklare hvorfor skole-hjem samarbeidet har en betydning for elevene. Her blir teorier som systemteori, Bronfenbrenner's utviklingsøkologiske modell, Epstein's påvirkningssfærer og Sameroff's transaksjonsmodell dratt frem.

3 Metode.

I dette kapitlet skal jeg presentere den metodiske fremgangsmåten som skal hjelpe meg med å besvare problemstillingen «Hvordan opplever lærere skole-hjem samarbeidet?». Ifølge Kvale og Brinkmann (2009, s. 99) betyr metode å følge en bestemt vei til et mål. Det vil si hvordan man skal gå frem for å samle inn, analysere og tolke data for å få informasjon om temaet man ønsker (Johannesen et al., 2021, s. 23). Målet med metodekapitlet er å gi leseren en beskrivelse av hvordan denne oppgaven er gjennomført og hvorfor oppgaven ble gjennomført akkurat på denne måten. Grunnen til at det er viktig å si noen om hvordan oppgaven ble gjennomført og valgene som ble tatt underveis er for at oppgaven skal være gyldig, troverdig og pålitelig. Jeg vil skrive mer om oppgavens gyldighet, troverdighet og pålitelighet under validitet og reliabilitet.

Metode kapitlet er delt inn i fire hoveddeler. I den første delen blir kvalitativ metode presentert samt det kvalitative intervjuet, bakgrunnen for valg av metode og oppgavens vitenskapelige plassering. Den andre delen av dette kapitlet vil ta for seg den praktiske gjennomføringen av studien. I denne delen skal jeg skrive om hvordan utvalget av informanter ble foretatt, hvilke forberedelser som ble gjort i forkant av intervjuene og intervjuguiden og også om hvordan intervjuene ble gjennomført. I den tredje delen vil jeg også trekke frem analysearbeidet, min forståelse som forsker og studiens reliabilitet og validitet. Den siste delen av metodekapitlet vil ta for seg de forskningsetiske retningslinjene.

3.1 Del 1: Design og metode.

3.1.1 Design:

Innenfor samfunnsforskning finnes det to hoved metoder for å skaffe data. Disse er kvalitativ og kvantitativ metode, forskjellen mellom dem er at de innhenter og bruker forskjellig type data (Nyeng, 2012, s. 71). Kvalitativ metode er fellesnavnet på ulike metoder brukt til å identifisere og beskrive kvaliteter ved sosiale fenomener, mens kvantitativ metode er tallfesting og måling av data (Nyeng, 2012, s. 71 – 79). Hvilken metode man velger avhenger av hvilken metode som vil være mest hensiktsmessig for å finne svar på problemstillingen man har valgt. I min oppgave har jeg valgt å bruke en kvalitativ metode for å finne svar på problemstillingen «hvordan opplever lærere skole-hjem samarbeidet?».

Grunnen til at jeg har valgt kvalitativ metode for å svare på min problemstilling er fordi når man bruker kvalitativ metode får man mer detaljert og utfyllende kunnskap om det fenomenet man undersøker (Johannesen et al., 2021, s. 23). I kvalitativ metode er det ofte slik at variasjon i data materialet er noe man ønsker og ikke er et problem som hindrer entydige konklusjoner (Nyeng, 2012, s. 73).

3.1.2 Det Kvalitative forskningsintervjuet:

Innenfor kvalitativ forskning er kvalitativt intervju den dominerende formen for data innsamling (Thagaard, 2018, s. 89). Formålet med det kvalitative intervjuet er å prøve å forstå verden sett fra den som blir intervjuet sitt perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 21). Det finnes flere ulike måter å strukturere et kvalitativt intervju på. For å få et nyansert resultat vil jeg i denne oppgaven bruke et semi-strukturert intervju. Det vil si at intervjuet er basert på en intervjuguide, men at spørsmålene og rekkefølgen på dem kan variere (Johannesen et al., 2021, s. 108). En intervjuguide er en liste over temaer og generelle spørsmål som skal gjennomgås (Johannesen et al., 2021, s. 111). Grunnen til at jeg har valgt å bruke en semi-strukturert form på intervjuet er fordi jeg ønsker å ha muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål og informantene vil ha mulighet til å komme med relevante innspill og temaer som jeg kanskje ikke hadde tenkt på forhånd (Thagaard, 2018, s. 90).

Jeg har valgt å bruke kvalitativt intervju for å svare på min problemstilling er fordi jeg ønsker fylldige og detaljerte beskrivelser av informantenes holdninger, følelser, erfaringer, oppfatninger, meninger og refleksjoner rundt temaet skole-hjem samarbeid og hvordan det kan påvirke elevene. Et kvalitativt intervju er også hensiktsmessig fordi jeg ønsker å gi informantene frihet til å uttrykke seg og formulere seg med egne ord når de snakker om temaet (Johannesen et al., 2021, s. 105 – 106). En ulempe med intervju som metode er at man ikke kan si noe om hvordan informantene handler eller opptrer i andre situasjoner enn i intervjuet. Menneskers beskrivelser av hva de gjør samsvarer ikke nødvendigvis med det de faktisk gjør (Anker, 2020, s. 37). Begrepene intervjuperson og informant blir ofte brukt om hverandre i denne oppgaven har jeg valgt å bruke begrepet informant om personene som deltar i forskningsprosjektet.

3.1.3 Fenomenologi

Fenomenologisk forskningsdesign brukes for å studere hvordan verden blir slik den er. Når man bruker et kvalitativt forsknings design betyr fenomenologisk tilnærming å utforske og beskrive mennesker og deres erfaringer med, forståelse og perspektiver av et fenomen. Målet med

fenomenologi er å få frem enkeltpersoners subjektive opplevelse av hendelser, situasjoner eller fenomener. Når man studerer mennesker må man studere mennesket som et handlende, følende, menende, opplevende og forstående individ. Fenomenologiske undersøkelser er ute etter å forstå hvordan mennesker skaper mening gjennom sine levde erfaringer, og hvordan disse erfaringene blir overført til bevisstheten både individuelt og innenfor et samfunn (Johannesen et al., 2021, s. 165 – 166). I fenomenologiske intervjuer er målet å få frem informantenes opplevelser av ulike situasjoner (Anker, 2020, s. 37).

3.2 Del 2: Praktisk gjennomføring:

3.2.1 Informant utvalg:

I denne oppgaven har jeg valgt å anvende et strategisk utvalg av informanter. Et strategisk utvalg foregår ved at man velger ut personer med bestemte egenskaper til undersøkelsen (Thagaard, 2018, s. 54). Da jeg valgte ut informanter til min oppgave tok jeg hensyn til etisk sårbarhet og faglig kompetanse og valget falt på lærere som informanter. Ved å velge voksne personer som informanter vil det etiske hensynet begrenses, sammenlignet med intervju av barn (Kvale & Brinkmann, 2015, s.175). Dersom barn skulle vært informanter i prosjektet ville dette også krevd samtykke av flere personer (Høgheim, 2020, s.89). Ved å bruke lærere som informanter i min studie sikrer jeg også den faglige kompetansen.

Rekrutteringen av informanter har foregått ved at jeg har kontaktet skolen, fortalt om prosjektet og spurt om de ønsker å delta. Deretter forspurte jeg om skolen hadde noen aktuelle kandidater til å delta i mitt prosjekt. Jeg valgte å ta kontakt med rektor på skolen for å sørge for en objektiv avstand til informantene. Jeg har ingen kontroll over hvem som blir valgt til informant, annet enn at det passet med beskrivelsen «god på skole-hjem samarbeid». Etter rektor på skolen har valgt ut en eller to kandidater som passer til denne beskrivelsen, tar jeg selv kontakt med disse og forspør om de ønsker å delta i prosjektet.

Informantene kom fra tre ulike barneskoler, og dette opplevde jeg var en stor fordel i å skape en viss variasjon i utvalget. En av informantene underviser i førsteklasse, to i andreklasser, en i fjerdeklasse og en i sjetteklasse.

- Informant 1: 38 år, Jobbet i skolen i 6 år. Utdannet adjunkt.

- informant 2: 50 år og jobbet i skolen i 20 år. Adjunkt
- Informant 3 40 år og jobbet i skolen i 11 år. Adjunkt med opprykk
- Informant 4: 33 år og jobbet i skolen i 8 år. Adjunkt med opprykk
- Informant 5: 41 år og jobbet i skolen i 15 år. Adjunkt.

3.2.2 Forberedelser til intervjuet:

Når det kommer til selve intervjuet vil det være flere hensyn som må bli tatt både før, under og etter intervjuet. Utgangspunktet for et vellykket intervju er at jeg som forsker på forhånd har satt meg godt inn i konteksten slik at jeg kan stille spørsmål som informanten vil oppleve som relevante (Thagaard, 2018 s. 95). Når det var blitt bestemt hvem som skulle være informanter i mitt forskningsprosjekt sendte jeg dem en formell henvendelse med skriftlig informasjon om prosjektet, temaet for oppgaven og hva slags oppgave jeg skulle skrive. I denne henvendelsen ble kravet om informert samtykke, anonymitet og taushetsplikt informert om (Dalland, 2017, s. 77). Informert samtykke, anonymitet og taushetsplikt blir utdypet mer under forskningsetiske retningslinjer. Før jeg kunne gjennomføre intervjuet må informantene skrive under på samtykkeerklæringen. Informasjonsskrivet som ble gitt til informantene kan sees i vedlegg. Personlig er det viktig at jeg har satt meg godt inn i relevant litteratur i forkant av intervjuene for å kunne gi dybde til intervjuene. Reflektere rundt egen rolle som intervjuer.

3.2.2.1 *Utforming av intervjuguide:*

I følge Thagaard må man planlegge godt når man utformer intervjuguiden slik an man stiller spørsmål om de sentrale temaene i prosjektet og slik at man kan være fleksibel overfor informantenes utsagn (2018, s. 95). Før jeg begynte å planlegge spørsmålene til intervjuguiden leste jeg en del om hvordan man utformer en god intervjuguide og hvordan man stiller gode spørsmål. For å sikre at intervjuet skal få en god kvalitet er det viktig at vi stiller spørsmål som oppmuntrer informanten til å gi konkrete og utfyllende beskrivelser om de temaene intervjuet handler om (Thagaard, 2018, s. 95). De første spørsmålene i intervjuguiden min er oppvarmingsspørsmål om informantenes alder, dagligliv og arbeid, disse spørsmålene er enkle å svare på og krever ikke mye refleksjon. Grunnen til at intervjuguiden starter med oppvarmingsspørsmål er fordi det vil være med på å gjøre informantene tryggere i intervju situasjonen (Tjora, 2021, s. 159 – 160). Hovedspørsmålene i intervjuguiden min er rettet mot at informanten presenterer erfaringer og

synspunkter knyttet mot de sentrale temaene i prosjektet. Oppfølgingsspørsmål blir brukt for å oppfordre informanten til å uttrykke seg mer konkret om spesifikke erfaringer, oppfølgingsspørsmål bør invitere informanten til å utdype sine følelser og reaksjoner (Thagaard, 2018, s. 95 – 96). Før intervjuet med informantene ble utført gjennomførte jeg et test intervju med en medstudent. Et test intervju er et intervju der man sjekker at spørsmålene er formulert på en tydelig og forståelig måte. Etter test intervjuet endret jeg på formuleringen på noen av spørsmålene slik at de skulle være lettere å forstå, jeg la også til noen spørsmål som jeg og min medstudent tenkte at kunne være relevante underveis.

3.2.3 Gjennomførelse av intervju:

Ifølge Tjora er det viktig å prøve å skape en avslappet stemning der informantene føler det er greit og snakke om personlige erfaringer, hvor det er lov å tenke høyt og digresjon er tillatt når man skal intervjuer (Tjora, 2021, s. 132). For å skape denne avslappede stemningen kan det være lurt å gjennomføre intervjuene på en plass der informantene føler seg trygge (Tjora, 2021, s. 135). Derfor fikk mine informanter selv velge tid og sted for intervjuet. Alle informantene valgte å gjennomføre intervjuet på deres arbeidsplass. For å opparbeide tillit og kontakt med informantene mener Thagaard (2018, s. 101) at det kan være lurt å begynne intervjuene med å stille dagligdagse spørsmål som er lette å svare på. Dette kan også være lurt da det kan starte en god flyt i intervjusituasjonen. Derfor begynte jeg intervjuet med spørsmål om informantenes bakgrunn, utdannelse og yrkeserfaring. Etter jeg hadde gjort dette gikk jeg over til å stille spørsmål om de sentrale temaene i intervjuet. Spørsmålene og rekkefølgen på dem varierte fra hvert intervju og ut ifra hva informantene la vekt på som viktig.

Intervjuene varte på fra 25 – 45 minutter, alle med opptak av lyd på en ekstern lydopptaker for å sikre informantenes anonymitet (Dalland, 2017, s. 239).

Under intervjuene ble det gjort lydopptak. Dette er for at jeg som intervjuer kan konsentrere meg om det informantene sier, sørge for god flyt i samtalen og kunne be om utdypning og stille oppfølgingsspørsmål (Tjora, 2021, s. 180; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 205).

3.2.4 Dokumentasjon og transkribering:

Å transkriberer betyr å skifte form fra en form til en annen. I dette tilfellet blir transkripsjon brukt for å omformulere lydsspråk til skriftspråk (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 205). Grunnen til at intervjuene blir transkribert til skriftlig form er fordi det da er lettere å få oversikt over dataene og dataene blir bedre egnet for analyse når de er skriftlige (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 206). Man vet ikke alltid hva som er hensiktsmessig detaljeringsnivå, det er derfor smart og være litt mer detaljert i transkriberingen enn det man tror er nødvendig (Tjora, 2021, s. 185). Et intervju er et sosialt samspill der stemmeleie og kroppsspråk fremtrer umiddelbart for deltakerne, transkripsjonen av intervjusamtalen til en skriftligform innebærer en abstraksjon der disse tingene går tapt (Kvale & Brinkmann, 2015, 205).

Jeg valgte å transkribere intervjuene selv, da denne prosessen ga meg mulighet til å reflektere over egen intervjustil (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 207). Transkriberingen av intervjuene ble gjort rett etter intervjuene ble gjennomført, dette er for at jeg skulle huske mer av det som skjedde under selve intervjusituasjonen og da også kunne få med dette i min transkripsjon. Ved å transkribere rett etter intervjuet har jeg ansiktsuttrykk og tonefall lett i minnet, og kan supplere dette med ordene i opptaket. Jeg har valgt å transkribere ordrett med kremt og latter, ord for ord, med gjentakelser. Jeg har altså ikke omformet intervjuet til en mer formell, skriftlig stil. Jeg har valgt å transkribere ordrett for å ikke utelukke videre analysemuligheter (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 208).

3.3 Del 3: Analysearbeid

3.3.1 Analysearbeid:

Å analysere betyr å dele noe opp i biter eller elementer (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 2019). Ifølge Anker (2020, s. 17) er analysearbeid alt arbeid der man prøver å finne mønster og gi mening til materialet. Dataene jeg har samlet inn gjennom undersøkelsene mine må analyseres. Det vil si at de må tolkes og kategoriseres samt at jeg må velge hva som skal med i oppgaven og hva som må forkastes (Anker, 2020, s. 17). Analyseprosessen starter ved det første intervjuet i feltet fordi en allerede da gjør tolkninger som påvirker analyse prosessen. Analyse og tolkning påvirker hverandre gjensidig noe som betyr at de ikke bør separeres, da de gir mening sammen. Thagaard (2018, s. 151) bruker uttrykket «flytende overganger» for å beskrive forholdet mellom analyse og tolkning. Prosessen med å analysere datamaterialet vil derfor starte med den første kontakten i felt og foregå kontinuerlig til prosjektet er ferdig (Thagaard, 2018, s. 151).

Etter gjennomføring av intervjuene, startet jeg analyseringen av datakildene. Det første jeg gjorde var å lese gjennom transkripsjonene flere ganger for å sette meg godt inn i materialet og for å skaffe et godt helhetsinntrykk. Når jeg hadde lest analytisk og gjort meg opp en forståelse av essensen i datamaterialet og hva det kunne gi oppgaven, valgte jeg å anvende en kontekstanalytisk tilnærming. En kontekstanalytisk tilnærming er rettet mot å utvikle en helhetlig forståelse av de fenomenene en undersøger (Thagaard, 2018, s. 151 – 152)

Anker (2020, s. 20) deler analyseprosessen inn i fire faser. Den første analysefasen foregår under innhenting av materiale og baseres på notater og førsteinntrykk. I den andre analysefasen blir det mer systematisk. I denne fasen velger man hvilke data man vil bruke gjennom å kode og kategorisere materialet. Koding er en vanlig fremgangsmåte i kvalitativ analyse, det å kode er en teknikk for å systematisere et stort materiale. Enkelt forklart kan vi si at det å kode er det samme som å sette merkelapper på dataene (Anker, 2020, s. 75). I min oppgave har jeg valgt å kode nedenfra. Det vil si at jeg har startet med å identifisere relevante begreper eller fenomener i dataene mine, disse begrepene og frasene er de ulike kodene jeg sorterer dataene mine inn i. Deretter har jeg gått gjennom de innsamlede dataene og funnet ord, setninger, fraser eller avsnitt som passer inn i de ulike kodene. Etter dette kategoriserte jeg kodene mine, det vil si at jeg samlet kodene mine i noen overordnede kategorier (Anker, 2020, s. 77). Noen eksempler på kategorier kan for eksempel være «Lærerens perspektiver», «forventninger til foreldrene» og «Betydning for elevene».

I analysefase tre leter man etter mønster, systemer, sammenhenger og ulikheter i dataene mine (Anker, 2020, s. 77). I den siste analysefasen blir teori trukket inn og man drøfter de empiriske funnene med de teoretiske perspektivene.

3.3.2 Min forståelse.

Forskerens rolle er avgjørende for kvaliteten på den vitenskapelige kunnskapen og de etiske beslutningene som tas (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 108). I kvalitative studier bruker forskeren seg selv aktivt gjennom prosjektet. Det er jeg som forsker som samler inn dataene og fortolker dem. Det er også jeg som velger hva slags teori jeg ønsker å bruke i min oppgave (Anker, 2020, s. 20). Forskerens egenskaper og væremåte har betydning for hvilken kontakt han får til informantene og

vil kunne påvirke hvilke resultater en får (Thagaard, 2018). Min forforståelse av skole-hjem samarbeidet har også vært med på å prege måten jeg tolker resultatene på.

3.3.3 Reliabilitet og validitet:

Det er viktig å drøfte gyldigheten og påliteligheten i kvalitative undersøkelser, man kan da innta en kritisk holdning til de innsamlede dataene.

3.3.3.1 Reliabilitet:

Reliabilitet handler om forskningsresultatenes konsistens, troverdighet og nøyaktighet. Når man forsker er det viktig og tenker over hvor nøyaktige de svarene man har fått er. Dersom undersøkelsen skulle blitt etterprøvd av en annen forsker ville den da fått de samme svarene? I en kvalitativ forskningsundersøkelse vil det være nærmest umulig for en annen forsker å få de samme resultatene. Grunnen til dette er fordi man i et kvalitativt forskningsdesign bruker seg selv som instrument (Johannesen et al., 2021, s. 256). Det vil si at man bruker sine egne erfaringer til å tolke dataene man samler inn og ingen andre kan derfor tolke på samme måte. For å kunne gjøre resultatene en kvalitativ undersøkelse reliabel og troverdig er det viktig at man gir leseren en inngående beskrivelse av forskning og analyse. Ved å ikke skjule informasjon om fremgangsmåten og avgjørelser gjennom prosjektet vil leseren kunne ta del i prosessen og kunne ta stilling til forskningens kvalitet (Johannesen et al., 2021, s. 256). I denne oppgaven vil jeg gjennom metode kapittelet prøve å gi leseren et innblikk i hele forskningsprosessen.

3.3.3.2 Validitet:

Validitet handler om gyldigheten og relevansen i data. Validitet kan deles inn i intern validitet og ekstern validitet.

Den interne validiteten handler om forskningens troverdighet. I en kvalitativ undersøkelse er det viktig forsikre seg om at man undersøker det man ønsker å undersøke og ikke alt annet (Nyeng, 2012, s. 109). Samt hvorvidt en metode er egnet til forskningen (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 251). I en kvalitativ undersøkelse dreier intern validitet seg om i hvilken grad forskerens fremgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten (Johannesen et al., 2021, s. 256). Den interne gyldigheten kan styrkes ved å tydeliggjøre hvordan forskningen er praktisert og ved å redegjøre for de valgene som har blitt tatt (Tjora, 2021, s. 263). Ekstern validitet handler om forskningens overførbarhet. Det vil si at ekstern validitet dreier seg om hvorvidt resultatene fra et forskningsprosjekt kan overføres til lignende fenomener (Johannesen et

al., 2021, s. 257). En undersøkelses overførbarhet styrkes gjennom fylldige beskrivelser da disse gjør det enklere for andre forskere å bedømme om resultatene fra undersøkelsen kan overføres til andre kontekster. Siden det er ganske få informanter i denne studien kan det være vanskelig å generalisere resultatene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 148).

3.4 Del 4: forskningsetikk.

3.4.1 Forskningsetikk

All vitenskapelig virksomhet krever at forskerne forholder seg til etiske prinsipper som gjelder internt i forskningsmiljøet og i relasjon til omgivelsene. Etiske retningslinjer for vitenskapelig virksomhet krever at vi viser redelighet og nøyaktighet i hvordan forskningsresultatene blir presentert (Thagaard, 2018, s. 20 – 21). Normer for vitenskaps redelighet er definert i en innstilling fra de nasjonale etiske forskningskomiteer (NESH). Samfunnsvitenskapelige undersøkelser handler nesten alltid om å studere mennesker. Når man forsker på mennesker er det ekstra viktig at man følger de etiske retningslinjene. Etikk handler om forholdet mellom mennesker og hva man kan og ikke kan gjøre mot hverandre (Johannesen et al., 2021, s.45). Når man forsker, kan det oppstå forskningsetiske dilemmaer derfor finnes det forskningsetiske retningslinjer. De forskningsetiske retningslinjene er regler som gjelder i forskingssamfunnet og går ut på hvordan forskning skal gjennomføres og rapporteres (Nyeng, 2012, s. 159). I dette kapitlet skal jeg se på de forskningsetiske eller moralske spørsmålene som er knyttet til å intervju i forskingssammenheng (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 80). Jeg vil særlig belyse samtykke og konfidensialitet.

3.4.2 Samtykke:

Når man forsker er det viktig å få samtykke av de man skal forske på. Det forskningsetiske samtykket skal være frivillig, informert og utvetydig, og det bør være dokumenterbart. Viktigheten av samtykke blir presisert i de forskningsetiske retningslinjene.

Informert samtykke:

Et informert samtykke betyr at deltakerne i forskningsprosjektet informeres om undersøkelsens overordnede formål, om forskningens design og om mulige risikoer og fordeler ved å delta i forskningsprosjektet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 88). Kravet om informert samtykke er begrunnet

med personlig autonomi. Det vil si et moralsk prinsipp om at alle skal kunne oppføre seg som selvstendige og selvbestemmende individer, som krever at deltakerne skal få bestemme om de ønsker å være med i forskningsprosjektet og få vite hva de er med på (Nyeng, 2012, 161).

Det finnes noen utfordringer knyttet til informert samtykke i kvalitativ forskning, dette er fordi det alltid vil finnes noen begrensninger for hvor mye informasjon som kan bli gitt om prosjektet (Thagaard, 2018, s. 23). Deltakernes adferd og svar kan bli påvirket av den informasjonen vi gir dem og blir derfor ikke autentiske. Det er viktig å reflektere over hva informert samtykke innebærer for de personene vi studerer. Jeg vet ikke på forhånd hvilke innsikter dataene vil gi og hva slags resultater jeg kommer til å komme frem til. Det vil derfor være vanskelig å gi fullstendig informasjon om hva deltakelse i prosjektet vil innebære (Thagaard, 2018, s. 23).

3.4.2.1 Frivillig samtykke:

Det skal være frivillig å delta i forskning, derfor kreves det samtykke fra informantene. Et frivillig samtykke innebærer at man forsikrer seg om at informantene deltar i prosjektet frivillig og at man informerer dem om at de har rett til å trekke seg fra undersøkelsen når som helst uten at det vil få negative konsekvenser (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 88 – 89). I de nasjonale forskningsetiske retningslinjene står det at samtykket fra informantene skal være utvetydig det vil si at deltakerne må gi aktivt og entydig uttrykk for at de ønsker å delta i forskningen. Det står også at det ikke skal være noe press til å samtykke og at invitasjonen til deltakelse derfor skal bli gitt i en nøytral form (NESH, 2021, s.18).

3.4.2.2 Dokumentasjon:

I de nasjonale forskningsetiske retningslinjene står det at samtykket bør være dokumenterbart. Grunnen til dette er for å tydeliggjøre forskerens ansvar og for å sikre forskningsdeltakernes rettigheter (NESH, 2021, s. 19). For å sikre dokumentert samtykke i min oppgave må informantene skrive under på en samtykkeerklæring. Samtykkeerklæringen skal inneholde forespørsel om deltakelse, informasjon om prosjektets formål og hva opplysningene skal brukes til, informasjon om bruk av metode og hva dette innebærer for deltakeren, informasjon om hvem som skal ha tilgang til personidentifiserbare data, beskrivelse av hvordan konfidensialitet ivaretas, informasjon om frivillig deltakelse og at det er mulig å trekke seg når som helst, informasjon om når prosjektet avsluttes og hva som vil skje med dataene når prosjektet er over, informasjon om retten til å klage til datatilsynet og kontaktopplysninger til forskeren og institusjonens personvernombud (Johannesen et al., 2021, s. 115). Grunnen til at jeg har valgt å bruke samtykkeerklæring i mitt forskningsprosjekt

er fordi det gjør det lettere å se at et samtykke er blitt gitt. En samtykkeerklæring vil også gi deltakerne god oversikt over hva det er de sier ja til. Samtykkeerklæringen som ble sendt til informantene kan sees i vedlegg.

3.4.3 Konfidensialitet:

I kvalitative intervjuer kan informanter gi mye av seg selv, det er derfor viktig at forskeren behandler informasjonen respektfullt og konfidensielt (Nyeng, 2012, s. 161). Respektfull og konfidensiell behandling av informasjon vil si at ingen uvedkommende vil få tilgang til informasjonen, at deltakerne er anonymisert slik at ingen kan spore informasjon tilbake til informantene. Det er også viktig at intervjuet blir transkribert på en slik måte at man får frem informantens meninger, men man ikke skal kunne identifisere informanten ut fra transkriberingen. Derfor kan det være lurt å normalisere transkripsjoner det vil si skrive på enten bokmål eller nynorsk slik at dialekter ikke kommer frem. For å sikre deltakernes anonymitet kommer jeg til å bruke fiktive navn i analysedelen av denne oppgaven (Johannesen et al., 2021, s. 50).

3.5 Oppsummering:

I dette kapittelet har jeg redegjort for teoretiske perspektiv rundt den valgte metoden, den praktiske gjennomføringen av studien og forskningsetiske vurderinger. Den metoden jeg har valgt å bruke for å svare på min problemstilling er kvalitativt intervju. Grunnen til at jeg har valgt å bruke kvalitativt intervju for å svare på min problemstilling er fordi jeg ønsker fyldige og detaljerte beskrivelser av informantenes holdninger, følelser, erfaringer, oppfatninger, meninger og refleksjoner rundt temaet skole-hjem samarbeid og hvordan det kan påvirke elevene. Et kvalitativt intervju er også hensiktsmessig fordi jeg ønsker å gi informantene frihet til å uttrykke seg og formulere seg med egne ord når de snakker om temaet (Johannesen et al., 2021, s. 105 – 106). Deretter ble gjennomføring av intervjuene og analysearbeidet presentert. Det er flere hensyn som må tas i en intervjusituasjon, og jeg valgte å belyse noen av disse i dette kapittelet. I analysearbeidet valgte jeg en kontekstanalytisk tilnærming. Grunnen til at jeg valgte denne tilnærmingen er fordi den er rettet mot å utvikle en helhetlig forståelse av de fenomenene en undersøker (Thagaard, 2018, s. 151 – 152). Deretter presenterte jeg oppgavens reliabilitet og validitet. Helt til slutt har jeg i dette kapittelet skrevet om de forskningsetiske retningslinjene der samtykke og konfidensialitet ble presentert.

4 Resultater

I resultat kapittelet vil jeg presentere mine funn, som er samlet inn gjennom intervju med de fem informantene. Funnene fra det innsamlede datamaterialet skal forsøke å besvare problemstillingen «hvordan opplever lærere skole-hjem samarbeidet?». De innsamlede dataene vil bli presentert under fire hoved overskrifter. Det vil bli gjengitt direkte utsagn og hendelser fra intervjusituasjonen. Jeg veksler mellom å bruke sitater og en refererende skrivestil, grunnen til at jeg har valgt å gjøre det på denne måten er for at resultatdelen skal bli enklere å lese.

Som nevnt tidligere vil resultatene vil bli presentert under fire hoved overskrifter, disse ligner på de kategoriene som ble brukt under intervjuene. De fire hoved overskriftene er som følger:

- 1) Lærers opplevelse av samarbeidet.
- 2) Relasjon med foreldrene
- 3) Betydningen av skole-hjem samarbeid.
- 4) Utfordringer i skole-hjem samarbeidet.

4.1 Lærernes opplevelse av samarbeidet:

I denne delen vil det bli presentert resultater som handler om hvordan samarbeidet mellom skole og hjem foregår samt hvordan lærerne opplever det generelle samarbeidet med foreldrene.

4.1.1 Hvordan foregår samarbeidet?

Alle de fem lærerne var enige om hva som var skolens generelle rutiner for å samarbeide med hjemmet dersom eleven ikke har sosiale og/eller faglige utfordringer. Den typiske kontakten mellom skole og hjem består av to utviklingssamtaler og to foreldremøter i løpet av året. Dette er, ifølge informantene, også skolens minstekrav for hva som er forventet av lærerne i samarbeidet med hjemmet. Det kom frem under flere av intervjuene at det ikke er så mye kontakt mellom hjemmet og skolen dersom alt går greit. For å illustrere dette trekker jeg frem dette sitatet fra Informant 3 sier «Det blir ikke så mye kontakt med hjemmet når alt går bra på skolen. Da blir det nesten bare kontakt med foreldrene på utviklingssamtalene og foreldremøtene». Dette sitatet

tolker jeg som at når alt går bra på skolen har ikke lærerne noen grunn til å kontakte hjemmet og det blir derfor mindre kontakt med hjemmet.

4.1.2 Hvordan er kontakten mellom skole og hjem?

Lærerne forteller at kontakten mellom skole og hjem varierer fra elev til elev. Som nevnt tidligere er det ikke nødvendigvis så mye kontakt mellom hjemmet og skolen dersom alt fungerer som det skal. Lærerne forteller også at det stort sett er skolen som tar kontakt med hjemmet. For å belyse dette trekker jeg frem dette sitatet fra informant 5:

- Det er veldig forskjellig, det er stort sett skolen som tar kontakt hjem. Men det er jo også veldig forskjell på elever på en måte, det er jo enkelt elever som du har nesten daglig kontakt med mens andre er det nesten bare foreldremøter og utviklingssamtale, de her faste holdepunktene. (Informant 5)

Dette kan forstås på ulike måter, en tolkning av dette er at det skolen som tar kontakt med hjemmet. En annen tolkning er at læreren mener at det er store forskjeller mellom elevene når det gjelder hvor mye kontakt de har med skolen og hvor ofte tar kontakt med hjemmet.

Det kommer fram at tre av fem lærere ønsker at foreldrene skal komme mer på banen og at foreldrene tar mer kontakt dersom det skulle være noe. Dette belyses med dette sitatet fra informant 1:

- Det er noen ganger jeg kjenner at jeg kunne savna noen foreldre litt mer på banen. Jeg har jo mange elever faktisk som jeg jobber veldig mye med. Også er det noen ganger det er veldig kjekt da og få et sånt lite hvisk i øret hjemmefra om at nå opplever vi noen dårlige utviklinger eller vi opplever et eller annet her eller noe sånn at man blir fokusert på det. (informant 1)

Dette sitatet fra informant 1 tolker jeg som at læreren ønsker at foreldrene skal ta mer kontakt dersom det er noe slik at det er lettere for oss som lærere og bli oppmerksomme på det.

4.1.3 Lærerens forventninger og krav til samarbeidet:

Alle fem informantene uttrykket at de ønsket og forventet at foreldrene skal ta kontakt dersom det er noe de lurer på. Dette gjelder både for informasjon, det faglige, det sosiale eller hendelser som har oppstått både i og utenfor skolen dersom det skulle være relevant. På spørsmål om de stiller noen krav til samarbeidet med foreldrene svarte informant 1:

- JA! Det gjør jeg egentlig. Det pleier jeg å gjøre på det første foreldremøte vi har. Da sier jeg [...] at jeg forventer [...]eller ønsker i alle fall at de tar kontakt om de opplever noe som uklart eller hvis det er ting de liksom hæ?

Hva er det her for noe? At de kommer og spør meg før de kanskje danner seg et bilde som kan være feil da.

Både i forhold til klassemiljøet og ting vi gjør her på skolen. (informant 1)

En tolkning av dette sitatet er at læreren ønsker at foreldrene skal ta kontakt hvis det er ting de opplever som uklart. Jeg tolker det som at årsaken til at læreren ønsker at foreldrene skal ta kontakt er at det ikke skal oppstå noen misforståelser.

Foreldrenes rolle i samarbeidet:

Alle de fem informantene er enige om at foreldrene har en viktig rolle i skolen.

To av de fem lærerne viser til opplæringsloven og det at det faktisk er foreldrene som har hovedansvaret for barnas opplæring og oppdragelse. For å illustrere dette drar jeg frem dette et sitat fra informant 1:

- (tenker) Nei det er jo faktisk å sikre opplæringa til barna sine rett og slett. Det er deres rolle å følge med på det. Det er jo sånn at selv om elevene går her på skolen så har foreldrene en kjempeviktig rolle. (informant 1)

Jeg tolker dette sitatet som at læreren mener at foreldrene har en viktig rolle når det gjelder elevens opplæring. Selv om elevene tilbringer mye tid på skolen er det viktig at foreldrene også tar ansvar for deres læring og utvikling.

De tre andre informantene legger mer vekt på at det er viktig at foreldrene fungerer som en støttespiller for læreren ved å følge beskjeder, hjelpe med lekser og motivere og støtte elevene.

Dette blir belyst ved dette sitatet fra informant 3:

- Foreldrenes rolle i skolen er å være støttespillere. De kan for eksempel være støttespillere ved å følge opp beskjeder, hjelpe til med lekser og motivere og støtte elevene. også er det også viktig at de snakker positivt om skolen. (Informant 3)

Dette sitatet tolker jeg som at det er foreldrenes rolle og være støttespillere for elevene og læreren. Dette kan foreldrene gjøre ved å følge opp beskjeder og motivere og støtte elevene på ulike måter.

4.1.4 Funn:

Gjennom arbeidet med dataene dukket det opp flere interessante funn. Funnene i delen om lærerens opplevelse av samarbeidet er at elever med utfordringer har mer kontakt mellom skole og hjem enn elever uten utfordringer. Elevene som ikke har utfordringer på skolen, har nesten kun de obligatoriske møtene som kontakt mellom skolen og hjemmet. Lærerne forteller at det som oftest

er de som tar kontakt med hjemmet, men at de ønsker at foreldrene skal ta mer kontakt og være mer på banen. Det at foreldrene skal ta kontakt er ikke bare noe de ønsker, men også noe de forventer da de blir spurt om forventninger til hjemmet. Grunnen til at lærerne ønsker at foreldrene tar kontakt er fordi det vil gjøre det lettere å løse opp i utfordringer eller situasjoner som oppstår. Det vil også være lettere for både foreldrene og lærerne å forstå hverandre hvis foreldrene tar kontakt når de lurer på noe istedenfor å anta ting. En annen forventning lærerne har er at foreldrene skal fungere som støttespillere for læreren ved å hjelpe med å følge opp beskjeder, hjelpe med lekser og motivere eleven dersom det trengtes.

4.2 Lærerens relasjon til foreldrene:

I denne delen presenteres resultater som omhandler hvordan lærerne jobber for å skape en god relasjon til foreldrene samt hva lærerne opplever som en god relasjon.

4.2.1 Hvordan lærerne definerer en god relasjon:

Alle de fem lærerne var enige om at en god relasjon er vanskelig å definere, etter at de hadde tenkt seg om litt er trygghet, respekt og tillit begreper som går igjen i lærernes definisjoner. Dette blir belyst ved dette sitatet fra informant 2: "En god relasjon er jo vanskelig å definere, men jeg vil si at det er viktig at det er respekt og tillit også skal det jo være trygt." Dette sitatet tolker jeg som at trygghet, tillit og respekt er viktig for at en relasjon skal være god.

4.2.2 Hvordan lærerne jobber for å skape en god relasjon til foreldrene:

For å skape en god relasjon til foreldrene forteller Informantene at det er viktig å være på tilbudssiden, ta seg tid til å prate med foreldrene, skryte av elevene og gi beskjeder hvis det er noe. For å belyse dette trekker jeg frem dette sitatet fra informant 2: «Jeg ønsker jo at vi (lærere og foreldre) skal samarbeide godt og da er det viktig å være på tilbudssida og vise at jeg ønsker å samarbeide med foreldrene.» Jeg tolker dette sitatet som at det er viktig å vise at man ønsker et samarbeid med foreldrene og at man tilbyr å prate med dem eller å gjøre det lille ekstra for å skape en god relasjon og et godt samarbeid.

Informant 4 forteller at det er viktig å fremsnakke og skryte av elevene fordi det hjelper foreldrene med å se at læreren liker eleven og vil det beste for eleven. «Det er viktig å skryte av elevene til foreldrene slik at de ser at vi ser de positive tingene også» (Informant 4). Dette sitatet kan tolkes

som at når læreren sier positive ting om elevene og skryter av dem gjør dette at foreldrene føler at læreren liker deres barn og vil det beste for dem.

4.2.3 Lærernes oppfatning av hvorfor det er viktig å skape en god relasjon til de foresatte:

Alle lærerne er enige om at gode relasjoner til foreldrene er viktig. Grunnen til dette er fordi samarbeidet fungerer bedre dersom relasjonen er god. Når samarbeidet mellom hjemmet og skolen er godt kommuniserer de også bedre. Dette sitatet fra informant 1 belyser dette:

- Gode relasjoner til de foresatte er viktig fordi da drar vi i samme retning. Samarbeidet går godt og da vet elevene at hjemmet og skolen snakker sammen og mener det samme og det blir veldig forutsigbart (Informant 1).

Sitatet kan tolkes som at gode relasjoner mellom skolen og hjemmet er viktig fordi det gjør at ting blir veldig forutsigbart for elevene da de får de samme beskjedene på skolen og hjemme.

4.2.4 Oppsummering av funn:

Da lærerne ble spurt om hva de definerer som en god relasjon er begreper som tillit, respekt og trygghet begreper som går igjen i lærernes definisjoner. For å skape gode relasjoner til foreldrene prøver lærerne å være på tilbudssida, tar seg tid til å snakke med foreldrene, gir beskjeder om det er noe og skryter av elevene til foreldrene. Grunnen til at gode relasjoner til foreldrene er viktig er fordi samarbeidet og kommunikasjonen mellom skolen og hjemmet fungerer bedre dersom relasjonen mellom dem er god.

4.3 Betydningen av skole-hjem samarbeid.

I denne delen vil jeg ta for meg hvilke perspektiver lærerne har på betydningen av skole-hjem samarbeid. Først vil jeg se på hva lærerne tenker generelt om betydningen, deretter vil jeg se på hvilken betydning samarbeidet kan ha for det sosiale, elevenes faglige prestasjoner og til slutt om skole hjem samarbeidet kan påvirke lærerens relasjon til eleven.

Informant 5 forteller at skole-hjem samarbeid er viktig og at dersom skolen og hjemmet ikke er samkjørte vil dette ha en negativ betydning for elevene. Her er et utsagn fra informant 5 som belyser dette: «Jeg har opplevd tidligere med tidligere elever at vi ikke har vært samkjørte og da har jo det gitt en negativ påvirkning på barna.» (Informant 5). Dette sitatet forstår jeg som at dersom skolen og hjemmet ikke samarbeider godt og er samkjørte kan det ha en negativ påvirkning på elevene.

4.3.1 Betydning i forhold til det sosiale:

I dette underkapittelet vil jeg skrive om lærerens perspektiver på hvordan samarbeidet med foreldrene kan ha betydning for det sosiale miljøet i klassen samt elevens sosiale utvikling.

To av de fem informantene mente at skole-hjem samarbeidet kunne ha en betydning i forhold til det sosiale miljøet i klassen. Grunnen til dette er fordi samarbeidet kan gjøre det enklere å arrangere ting med elevgruppa. Når elevene finner på ting og gjør ting sammen vil dette oppleves samlende. Sitat informant 4:

- Hvis det er en veldig aktiv foreldregruppe som kan klare å gjøre ting som er samlende for elevgruppa så er jo det en kjempe fordel. Jeg tror at jo bedre de voksne kjenner hverandre jo tryggere blir elevene også på hverandre (informant 4).

Dette sitatet fra informant 4 forstår jeg som at når elevgruppa og foreldregruppa finner på ting sammen vil de bli bedre kjent med hverandre og dermed bli tryggere på hverandre. Dette vil oppleves som samlende både for elevgruppa og foreldregruppa.

Et sentralt funn i denne oppgaven er at en av informantene fortalte at dersom man har et godt samarbeid med foreldrene kan dette være positivt for elevens sosiale utvikling da man kan få flere perspektiver på hvem eleven er og hvordan den opplever ulike situasjoner. Dette belyses med dette sitatet fra informant 4:

- Når samarbeidet med foreldrene fungerer bra, får jeg et bedre bilde på hvem eleven er også utenfor skolen. Fordi jeg snakker mer med foreldrene og de forteller mer om hvordan ting er hjemme og hvordan eleven opplever ulike situasjoner. Jeg får på en måte et mer helhetlig bilde og jeg tror at det kan være bra for elevens sosiale utvikling at jeg som lærer ser et større bilde og ikke bare hvem eleven er i en klasseromssituasjon. (Informant 4)

Jeg forstår dette sitatet som at et godt samarbeid mellom skole og hjem kan bidra til at læreren får et bedre bilde av eleven også utenfor skolen. Ved å snakke med foreldrene og høre om hvordan

ting er hjemme og hvordan eleven opplever ulike situasjoner, kan læreren få et mer helhetlig bilde av hvem eleven er. Dette kan være bra for elevens sosiale utvikling fordi læreren kan se eleven i en større sammenheng og bedre forstå hvordan eleven fungerer i ulike situasjoner.

Skole-hjem samarbeidet kan også gjøre slik at elevene får en trygg og god skolehverdag. Det informant 3 forteller er et eksempel på dette. Hun forteller om en elev som har skolevegring og derfor problemer med å komme seg på skolen. For å kunne hjelpe denne eleven har hun hatt en samtale med foreldrene om hva eleven opplever som vanskelig. Eleven syntes en uforutsigbar skolehverdag er vanskelig, og læreren har derfor en tett dialog med foreldrene om hva som skal skje på skolen. Informant 3 mener at det er den gode og tette dialogen med foreldrene som gjør det trygt og godt for denne eleven å komme på skolen. Her er sitatet fra informant 3 som belyser den gode dialogen:

- For eksempel har vi en elev som har hatt problemer med å komme seg på skolen sånn skolevegring. Der har jeg hatt en samtale med foreldrene om hva eleven opplever som vanskelig for å kunne hjelpe med dette. Jeg har også en tett dialog med foreldrene om hva som skal skje på skolen, da spesielt om det skal skje noe utenom det vanlige siden denne eleven syntes det er spesielt vanskelig når skoledagen er veldig uforutsigbar. Jeg tror det at vi har en god dialog er det som gjør at det blir trygt og godt for denne eleven å komme på skolen. (informant 3)

Dette sitatet forstår jeg som at dersom skolen og hjemmet samarbeider godt kan dette være med på å gjøre elevenes skolehverdag mer trygg og forutsigbar.

4.3.2 Betydning i forhold til elevens atferd:

Flere av lærerne som kom med konkrete eksempler der de hadde sett effekten av skole-hjem samarbeid og hvor viktig det er å samarbeide godt med foreldrene. Her er to eksempler på hvordan samarbeidet mellom skole og hjem kan være med på å påvirke elevenes atferd.

Informant 5 forteller om en elev med store vansker på skolen, etter dialog med foreldre og samarbeidsmøter fikk hun tilrettelagt for denne eleven. Informant 5 og foreldrene ble enige om at læreren skulle sende tilbakemeldinger på hvordan det gikk på skolen. Foreldrene fortalte eleven om de positive tilbakemeldingene de hadde fått og læreren opplevde at dette oppmuntret eleven til å endre sin atferd i en positiv retning. Her er sitatet fra informant 5 som illustrerer dette:

- jeg hadde en elev i oppstarten av skole året som hadde veldig store vansker på skolen, hvor vi på en måte var i dialog med de og hadde samarbeidsmøter også hvor vi fikk tilrettelagt og kunne gi litt gode tilbakemeldinger

om at nå har ting fungert mye bedre og det var jo de veldig til å fortelle sitt barn hjemme at de hadde fått høre om det og vi merket en veldig stor endring i atferden på det barnet i en positiv retning. Så der fikk vi virkelig se den effekten av det da, hvor viktig det samarbeidet er. Og vi har jo andre elever også som vi opplever det da, at det er den dialogen tett på som har effekt. (Informant 5)

Dette sitatet fra informant 5 forstår jeg som at et godt samarbeid med foreldrene der det blir gitt positive tilbakemeldinger kan være med på å endre adferden til eleven. Når eleven får høre om og får skryt for de positive tingene den gjør kan dette være med på å motivere eleven til å endre adferden sin i en positiv retning.

Informant 1 forteller at hun har sett effekten av skole-hjem samarbeid mange ganger. Et eksempel på dette er at hun nylig tok opp med foreldrene at de har problemer med stygg språkbruk i klassen. Hun ba foreldrene om å snakke med sine barn om banning og så en stor effekt i klassen allerede dagen etter. Hun mener at denne situasjonen belyser hvorfor skole-hjem samarbeid er viktig og hva slags betydning skole-hjem samarbeidet har.

- jeg tar opp ting sånn som for eksempel har jeg tatt opp det med språkbruk, så opplevde jeg, vi så jo det i klassen allerede dagen etter at det hadde en stor effekt. Da var det flere foreldre som snakket hjemme med barna sine om hva de syntes og hva banning betyr da. Og det ba jeg de om å gjøre for å hjelpe oss her på skolen. Og da tenker jeg at den effekten hadde jeg jo ikke fått, eller den hadde ikke blitt sett. Hvis jeg ikke visste at foreldrene var på lag ikke sant? Og tok det her. Og det ble jo merket neste dag så det er jo helt utrolig. Så det er jo et helt konkret eksempel på hvor viktig det er (Informant 1).

Jeg tolker dette sitatet som at når lærere og foreldre samarbeider og er på samme lag vil man se en stor effekt av skole-hjem samarbeidet fordi elevene opplever at både lærere og foreldre mener det samme. Her virker det som at foreldrene støtter læreren og ønsker å bidra til at klassemiljøet skal bli bedre.

4.3.3 Betydning i forhold til det faglige:

De fem informantene var enige om at samarbeidet mellom hjem og skole har en betydning for elevenes faglige prestasjoner og videre utvikling. Tre av informantene mener det er av stor betydning dersom foreldrene hjelper elevene med leksene. Informant 3 uttrykker at det at foreldrene hjelper til med leksene også er en del av skole-hjem samarbeidet. Sitat informant 3: «Det at foreldrene hjelper elevene med lekser er jo også en del av samarbeidet på en måte». Jeg tolker dette som at når foreldrene hjelper elevene med leksene, så er det en del av samarbeidet

mellom lærer og foreldre. Jeg tolker det som at grunnen til dette er at foreldrene hjelper, støtter og motiverer eleven i læringsprosessen som vil bidra til å øke elevens forståelse av fagstoffet.

Informant 5 forteller at det kan ha en betydning hvis foreldrene viser interesse for skolehverdagen og spør elevene hvordan de har hatt det og hva de har lært da dette kan virke motiverende for elevene. Sitat informant 5:

- Det kan ha en betydning hvis de viser interesse for skolehverdagen med barna, at de spør hvordan de har hatt det, hva de har lært, gjøre lekser med elevene. for det er en forskjell på å gjøre leksene med dem og det å bare sjekke leksene, og vi på 2. trinn legger veldig opp til at de skal gjøre leksene sammen. (informant 5)

Dette utsagnet fra informant 5 forstår jeg som at det kan ha en positiv effekt på eleven dersom foreldrene viser interesse for skolehverdagen til barna sine. Ved å spørre eleven hvordan skoledagen har vært, hva den har lært eller ved å hjelpe med lekser bidrar foreldrene til et positivt læringsmiljø. Når informant 5 sier at det er forskjell på å gjøre lekser sammen og det å bare sjekke leksene tolker jeg dette som at når foreldrene hjelper elevene med lekser kan de forklare og klargjøre stoffet for eleven slik at eleven får en bedre forståelse av fagstoffet. Foreldrene blir også mer involvert i det som skjer i skolen og hvordan eleven presterer på skolen dersom de gjør leksene sammen med dem.

4.3.4 Har relasjonen til foreldrene betydning for lærerens relasjon til eleven:

To av informantene mente at dens relasjon til elevenes foreldre ikke påvirket dens relasjon til elevene i det hele tatt. Mens tre av de fem informantene forklarte at de prøver å ikke la relasjonen til foreldrene påvirke dem, men at det kan hende at det er noe som skjer ubevist. Her er et sitat fra informant 2 for å belyse dette: "Jeg prøver jo å ikke la min relasjon til foreldrene påvirke relasjonen min til elevene, men det kan jo hende at den gjør det litt allikevel? At det er ubevist?" Dette sitatet tolker jeg som at læreren ikke ønsker at dens relasjon til foreldrene skal ha noen påvirkning på relasjonen til elevene, men at det allikevel kan hende at den ene relasjonen påvirker den andre. Dersom den ene relasjonen påvirker den andre, er ikke dette noe læreren bevist gjør.

Informant 4 mener relasjonen til foreldrene påvirker hans relasjon til elevene. Grunnen til at han mener dette er fordi dersom han har en god relasjon til foreldrene vil det hjelpe han med å lære mer om eleven utenfor skolen som igjen vil hjelpe med å bygge en tettere relasjon til eleven.

- Ja jeg tror faktisk at min relasjon og mitt samarbeid med foreldrene har en betydning for min relasjon til elevene. Altså når jeg snakker med foreldrene lærer jeg mer om hvem eleven er og hvilke interesser den har, så det kan jo hjelpe meg å bygge en tettere relasjon til eleven da. (informant 4)

Sitatet fra informant 4 tolker jeg som at læreren tror at relasjonen og samarbeidet med foreldrene kan ha en positiv påvirkning på relasjonen til elevene. Ved å snakke med foreldrene kan læreren få mer innsikt i elevenes interesser og behov.

4.3.5 Oppsummering av funn:

Alle lærerne er enige om at skole-hjem samarbeidet har betydning for elevene. Dersom skolen og hjemmet ikke er samkjørte eller samarbeidet ikke fungerer vil dette ha en negativ innvirkning på elevene da skolen og hjemmet ikke får fungert som støttespillere for hverandre. Utfra funnene ser vi at skole-hjem samarbeidet har betydning for elevenes sosiale utvikling ved at lærerne blir bedre kjent med elevene gjennom samarbeidet med foreldrene. Elevenes sosiale miljø ved at elevene og foreldrene blir bedre kjent med hverandre gjennom å gjøre ting sammen. Ut ifra funnene ser vi også at samarbeidet mellom skole og hjem har betydning for elevens opplevelse av og trygghet på skolen og elevens atferd. Lærerne mener at skole-hjem samarbeidet har betydning for elevenes faglige prestasjoner og utvikling ved at foreldrene hjelper dem med leksene samt engasjerer og motiverer elevene til å jobbe med skolearbeidet. Det er uenighet blant lærerne hvorvidt deres relasjon til foreldrene påvirker deres relasjon til eleven. En av lærerne mener det ikke har noen betydning for dens relasjon med elevene i det hele tatt. De fleste lærerne er usikre på om det har noen betydning og sier at de prøver å ikke la deres relasjon til foreldrene påvirke deres relasjon til elevene. Den siste læreren mener at hans relasjon til foreldrene har en betydning for hans relasjon til elevene da han gjennom relasjoner med foreldrene blir bedre kjent med eleven.

4.4 utfordringer i skole – hjem samarbeidet:

Skole-hjem samarbeidet kan både være utfordrende og krevende. Det kan være flere grunner til dette. Ut fra intervjuene fremkom det frem fire ulike årsaker som kunne påvirke samarbeidet negativt. Disse årsakene var:

1. Misforståelser.
2. Ulike oppfatninger av barnet.
3. Mangel på tillit.
4. Negative erfaringer fra egen skolegang.

Misforståelser:

4 av de 5 lærerne mente at dersom det oppsto konflikter eller utfordringer i samarbeidet mellom skole og hjem skyldtes dette misforståelser. Dette illustreres med et sitat fra informant 4: «Hvis det (samarbeidet) ikke fungerer så kan det være misforståelser eller språklige utfordringer som er grunnen».

Informant 2 forteller at dersom det oppstår misforståelser kan det skyldes at kommunikasjonen ikke er god nok.

- Hvis det oppstår misforståelser er grunnen til dette ofte enten forskjellige forventinger til samarbeidet eller så er det at vi ikke har kommunisert godt nok eller lyttet nok til hverandre. Det er viktig å prøve å ha en åpen og tydelig kommunikasjon og lytte til hverandres perspektiver og behov. (Informant 2)

Jeg tolker dette sitatet som at det er viktig å kommunisere og lytte når man samarbeider for at det ikke skal oppstå misforståelser.

Ulike oppfatninger av barnet:

En annen grunn til at det oppstår misforståelser mellom skole og hjem kan være at lærerne opplever at de og foreldrene ikke nødvendigvis oppfatter det samme. Nesten alle lærerne opplevde dette som en utfordring. Sitat informant 4: «Det er noen ganger foreldrene kanskje ikke ser barnet sitt på samme måte som det vi gjør i skolen». Dette sitatet kan tolkes som at eleven oppfører seg ulikt hjemme og på skolen og foreldrene kanskje derfor ikke kjenner seg igjen når læreren snakker om hvordan barnet er, dette kan føre til uenighet og misforståelser.

En av grunnene til at det kan oppstå utfordringer dersom lærerne og foreldrene oppfatter barnet ulikt er fordi lærerne opplever at de og foreldrene ikke nødvendigvis ser det samme barnet da

eleven oppfører seg forskjellig på de ulike arenaene det opptrer på. Dette belyses med et sitat fra informant 5:

- De har litt sånn sitt bilde sine erfaringer fra hjemme også er det er det et litt annet bilde vi opplever på skolen da. Det er jo forskjellige arenaer vi er på. så det er vel på en måte det som er den mest krevende biten med det synes jeg. (Informant 5)

Dette sitatet kan tolkes som at lærerne og foreldrene har ulik oppfatning av barnets atferd da barnet opptrer ulikt hjemme og på skolen. Siden barnet opptrer ulikt på de ulike arenaene kan det oppstå problemer med å oppfatte det samme barnet.

Det virket som at dersom lærerne og foreldrene oppfattet barnet ulikt kunne dette skyldtes at foreldrene ikke var villige til å se at barnet deres kunne gjøre feil: «Det kan være vanskelig å samarbeide med foreldre som har en sånt mitt barn kan ikke gjøre noe galt holdning. Det fører ofte til at vi har forskjellig oppfatning av barnet» (informant 2). Dette sitatet fra informant 2 indikerer at foreldre som har en holdning om at deres barn ikke kan gjøre noe galt, kan være utfordrende å samarbeide med for læreren. Når foreldre har en holdning om at deres barn ikke kan gjøre noe galt kan dette føre til at de ikke er åpne for å høre om eventuelle problemer eller utfordringer som barnet kan ha på skolen. Dette kan gjøre det vanskelig for læreren å gi foreldrene verdifulle tilbakemeldinger om barnets fremgang og behov.

Mangel på tillit:

To av informantene forteller at dersom samarbeidet mellom skole og hjem ikke fungerer kan det mangel på tillit som er årsaken. Informant 1 forteller at dersom samarbeidet mellom skolen og hjemmet ikke fungerer kan årsaken være at foreldrene ikke har tillit til at skolen håndterer ting på en god måte. Hun forteller også at dersom mangel på tillit er årsaken til et dårlig samarbeid må skolen og hjemmet jobbe med denne tilliten.

- Jeg opplever ofte at dersom samarbeidet er dårlig så er det noen situasjoner hvor de på en måte ikke helt har tillit til at vi håndterer ting godt nok på skolen og da må vi som skole jobbe mer med den tilliten. (informant 1).

Jeg tolker dette sitatet som dersom samarbeidet ikke fungerer optimalt kan årsaken til dette være at foreldrene mangler tillit til at læreren skal løse situasjonen på en god måte.

Informant 2 forteller at dersom det er mangel på tillit vil det være umulig å samarbeide fordi foreldrene ikke tror at læreren ønsker det beste for dem. Dersom det er mangel på tillit, må man

opparbeide denne tilliten. Informant 2 uttrykker at det med tillit kan være vanskelig fordi det er noe som må jobbes opp over tid. Her er et sitat fra informant 2 for å belyse dette: «Hvis det ikke er tillit gjør det samarbeidet vanskelig. Det tar tid å skaffe tillit, så man må legge inn en ordentlig innsats for å få det til.» (Informant 2). Dette utsagnet fra informant 2 tolker jeg som at tillit er viktig for å få et samarbeid til å fungere. Dersom det ikke er tillit, må denne bygges opp. Det å bygge tillit tar tid da tillit ikke er noe man kan kreve, men noe man må gjøre seg fortjent til.

Negative erfaringer fra egen skolegang:

Informant 1 nevnte også at foreldrenes negative erfaringer fra egen skolegang kunne virke negativt inn på samarbeidet mellom skole og hjem. Hun mener grunnen til dette er fordi disse negative erfaringene kan smitte over på elevene. Sitat informant 1:

- også tror jeg ofte kanskje mange foreldre eller jeg har opplevd at noen foreldre har hatt erfaring med egen skolegang og at det har vært konfliktfylt og vanskelig. At de kanskje har dårlige erfaringer selv og har kanskje en dårlig innstilling til skolen generelt. Det smitter over på ungene. Dessverre. (informant 1)

Jeg tolker dette sitatet som at foreldre med negative erfaringer fra egen skolegang kan virke negativt inn på samarbeidet mellom skole og hjem. Jeg tolker det som at grunnen til dette kan være at de negative erfaringene kan føre til at foreldrene ikke er trygge på eller har tillit til skolen. Hvis foreldrene er negativt innstilt til skolen eller tviler på skolen kan dette smitte over på elevene.

4.4.1 Oppsummering av funn:

Det kan være mange årsaker til at samarbeidet mellom skole og hjem er utfordrende eller krevende. I min undersøkelse fremkom det fire hovedgrunner til dette. Disse grunnene er misforståelser, ulike oppfatninger av barnet, mangel på tillit og negative erfaringer fra egen skolegang. Misforståelser er noe som oppstår i alle relasjoner, for å motvirke at misforståelser oppstår er det viktig å jobbe mot å skape en god kommunikasjon med foreldrene. En annen ting som kan gjøre at det oppstår utfordringer i samarbeidet er det at skolen og hjemmet ikke nødvendigvis oppfatter det samme. Grunnen til dette kan være at foreldrene ikke ser at deres barn kan gjøre noe feil eller at barnet opptrer ulikt på de forskjellige arenaene det er på. Det kan være utfordrende å samarbeide dersom det er mangel på tillit. Grunnen til dette er fordi foreldrene kanskje ikke har troa på at lærerne ønsker det beste for dem eller at de håndterer ting på en god nok måte. Alle lærerne som nevnte tillit som en faktor mente det er viktig å jobbe med å forbedre denne for å gjøre samarbeidet bedre. Den siste årsaken til utfordringer er at foreldrene har

negative erfaringer fra egen skolegang. Grunnen til at dette kan være utfordrende er på grunn av at foreldrenes erfaringer og usikkerheter kan smitte over på elevene og dermed gjøre at elevene får det vanskelig på skolen.

4.5 Oppsummering:

Det fremkom mange interessante funn i arbeidet med analysen. Det fremkom fort fire hovedtemaer som kunne bidra til å svare på problemstillingen. Det første temaet er lærerens opplevelse av samarbeidet, i den delen ble det presentert resultater som handler om hvordan skole-hjem samarbeidet foregår samt hvordan læreren opplever samarbeidet med foreldrene. Hovedinntrykket fra intervjuene var at elever med utfordringer på skolen har mer kontakt mellom skolen og hjemmet enn elever uten utfordringer. Dersom alt gikk fint på skolen og det ikke var noen utfordringer var det svært lite kontakt mellom skolen og hjemmet. Lærerne forteller at det stort sett er de som tar kontakt med hjemmet dersom det skulle være noe, men at de ønsker at foreldrene skal ta mer kontakt. Grunnen til at lærerne ønsker og forventer mer kontakt fra foreldrene er fordi dette vil føre til mindre misforståelser og lærerne og foreldrene vil lettere kunne løse opp i situasjoner som oppstår.

Det andre temaet som ble relevant for problemstillingen var lærerens relasjon til foreldrene. I denne delen ble det presentert resultater som omhandlet hvordan lærerne jobber for å skape en god relasjon til foreldrene samt hva lærerne opplever som en god relasjon. Begreper som trygghet, tillit og respekt er begreper som går igjen i lærernes definisjon av en god relasjon. For å skape gode relasjoner til foreldrene prøver lærerne å være på tilbudssida, tar seg tid til å snakke med foreldrene, gir beskjeder om det er noe og skryter av elevene til foreldrene. Grunnen til at gode relasjoner til foreldrene er viktig er av den grunn at samarbeidet og kommunikasjonen mellom skolen og hjemmet fungerer bedre dersom relasjonen mellom dem er god.

Det tredje temaet er betydningen av skole-hjem samarbeidet. Alle lærerne er enige at skole-hjem samarbeidet har betydning for elevene. Gjennom analysearbeidet fremkommer det fire måter skole-hjem samarbeidet kan ha betydning for elevene, disse er det sosiale, elevens adferd, det faglige og lærerne og foreldrenes relasjon. Samarbeidet er av betydning for det sosiale ved at det kan bidra til å styrke elevenes sosiale utvikling da lærerne blir bedre kjent med elevene gjennom samarbeidet. Det kan også styrke det sosiale miljøet i klassen ved at foreldregruppa arrangerer ting

som kan oppleves som samlende for gruppa. Ut ifra funnene ser vi også at samarbeidet mellom skole og hjem har betydning for elevens opplevelse av og trygghet på skolen. Samarbeidet mellom skole og hjem er av betydning for elevenes adferd på grunn av at foreldrene kan motivere elevene til å endre sin adferd i en positiv retning. Lærerne mener at skole-hjem samarbeidet har betydning for elevenes faglige prestasjoner og utvikling ved at foreldrene hjelper dem med leksene samt engasjerer og motiverer elevene til å jobbe med skolearbeidet. Det er uenighet blant lærerne hvorvidt deres relasjon til foreldrene påvirker deres relasjon til eleven. En av lærerne mener det ikke har noen betydning for dens relasjon med elevene i det hele tatt. De fleste lærerne er usikre på om det har noen betydning og sier at de prøver å ikke la deres relasjon til foreldrene påvirke deres relasjon til elevene. Den siste læreren mener at hans relasjon til foreldrene har en betydning for hans relasjon til elevene da han gjennom relasjoner med foreldrene blir bedre kjent med eleven.

Det siste temaet er utfordringer i skole-hjem samarbeidet. Gjennom analysearbeidet dukket det opp fire hovedgrunner til at det oppsto utfordringer i skole-hjem samarbeidet. Disse grunnene er misforståelser, ulike oppfatninger av barnet, mangel på tillit og negative erfaringer fra egen skolegang. Misforståelser er noe som oppstår i alle relasjoner, for å motvirke at misforståelser oppstår er det viktig å jobbe mot å skape en god kommunikasjon med foreldrene. En annen ting som kan gjøre at det oppstår utfordringer i samarbeidet er det at skolen og hjemmet ikke nødvendigvis ser det samme barnet. Grunnen til dette kan være at foreldrene ikke ser at deres barn kan gjøre noe feil eller at barnet opptrer ulikt på de forskjellige arenaene det er på. Det kan være utfordrende å samarbeide dersom det er mangel på tillit. Dette er fordi foreldrene kanskje ikke har troa på at lærerne ønsker det beste for dem eller at de håndterer ting på en god nok måte. Alle lærerne som nevnte tillit som en faktor mente det er viktig å jobbe med å forbedre denne for å gjøre samarbeidet bedre. Den siste årsaken til utfordringer er at foreldrene har negative erfaringer fra egen skolegang. Dette kan være utfordrende av den grunn at foreldrenes erfaringer og usikkerheter kan smitte over på elevene og dermed gjøre at elevene får det vanskelig på skolen.

5 Diskusjon

Jeg har ovenfor redegjort for funnene i min forskning, med utgangspunkt i problemstillingen «Hvordan opplever lærere skole-hjem samarbeidet?». I dette kapittelet vil jeg drøfte de mest sentrale funnene fra resultatkapittelet sammen med teori fra teorikapittelet. I drøftings delen vil jeg legge mest vekt på perspektivene til Drugli og Nordahl. Også Bæck, Berglyd, Dalland & Knutsen, Epstein, Bronfenbrenner, Sameroff m.fl. vil være sentrale.

I analysen utviklet det seg spesielt to temaer som ble veldig sentrale for å svare på problemstillingen, og disse vil jeg belyse i dette kapittelet. Temaene som viste seg å være sentrale er “Betydningen av skole-hjem samarbeidet” og “utfordringer i samarbeidet”. Andre temaer fra analysen velger jeg da å ikke følge videre grunnet oppgavens tidsbegrensning og omfang.

5.1 Betydningen av skole-hjem samarbeidet.

I denne delen vil jeg diskutere hvilke perspektiver lærere har på betydningen av skole-hjem samarbeid. Jeg vil da se på både hvorfor samarbeidet har betydning og hvordan samarbeidet har betydning forhold til elevenes sosiale og faglige utvikling. Under temaet dukket det opp flere interessante og spennende funn som i dette kapittelet vil bli drøftet i lys av utvalgt teori og forskning fra teorikapittelet.

Et sentralt hovedfunn var at alle de fem lærerne var enige om at skole-hjem samarbeidet var viktig og at det var av betydning for elevene. Som forklart i teorikapittelet kan betydningen forklares ved å bruke Urie Bronfenbrenner`s utviklingsøkologiske modell. Denne modellen er mye brukt i analyser i forhold til hjem og skole. Den utviklingsøkologiske modellen forklarer barns utvikling og vekst som en gjensidig prosess mellom individ og miljø. Den utviklingsøkologiske modellen deles opp i fire systemer: mikrosystem, mesosystem, ekso-system og makro-system. I denne delen vil jeg se på mikro og mesosystemene, men jeg har skrevet mer om de ulike systemene i teori delen.

Mikrosystemet omhandler de mest betydningsfulle relasjonene i et barns liv (Bæck, 2019, s. 37). Både foreldre-barn relasjonen og lærer-elev relasjonen er eksempler på to meget betydningsfulle relasjoner i et barns liv. Mesosystemet omfatter forholdet mellom to eller flere mikrosystemer. Meso innebærer kommunikasjon, samspill, gjensidig påvirkning og kunnskapsoverføring mellom aktørene på arenaene som bindes sammen. Fellesskap og bånd mellom viktige settinger skaper

rammer og gjør livssituasjonen forutsigbar og trygg, noe som er av grunnleggende verdi for prososial utvikling. Forholdene og tettheten til de ulike systemene eller mangelen på dette vil ha konsekvenser for barns utvikling (Bø, 2018, s. 173 – 174). Skole-hjem samarbeidet er et eksempel på et mesosystem for en elev (Beck, 2019, s. 38) Skole-hjem samarbeidet blir av Bronfenbrenner beskrevet som et "mesosystem", som er bånd og samspill mellom barnets ulike utviklingsarenaer. Et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å skape sammenheng og helhet i elevenes liv.

Betydning i forhold til det sosiale

Et hovedfunn i denne studien er at en av informantene fortalte at et godt samarbeid med foreldrene kan være positivt for elevenes sosiale utvikling, da man som lærer får flere perspektiver på hvem elever er samt hvordan eleven opptrer på ulike arenaer gjennom å samarbeide med foreldrene. Dette stemmer overens med Drugli og Nordahls tidligere forskning som sier at når samarbeidet mellom skole og hjem fungerer godt vil lærerne gjennom foreldresamarbeidet få bedre innsikt i elevens behov og fungering, og kan derfor støtte eleven på en mer tilpasset måte i skolehverdagen (Drugli & Nordahl, 2016, s.6).

To av informantene mente at skole-hjem samarbeidet kunne ha en betydning i forhold til det sosiale miljøet i klassen. Dette er på grunn av at samarbeidet kan gjøre det enklere å arrangere ting med elevgruppa. Som nevnt tidligere i teoridelen forklarer Bæck at skole-hjem samarbeidet har tre hovedformål; det utdanningsorienterte, det administrative og det sosiale. Det sosiale formålet ved skole-hjem samarbeid handler om å fremme det sosiale miljøet i klassen eller på skolen (Bæck, 2019, s. 15). Berglyd (2003, s. 57) forklarer at et velfungerende samarbeid mellom lærere og foreldre er avgjørende og av betydning for et godt skole og klassemiljø. Både Bæck (2019, s. 15) og flere av mine informanter understreker at det sosiale miljøet på skolen kan økes ved at foreldrene involverer og engasjerer seg ved å sette i gang sosiale tiltak eller aktiviteter for elevene. Når det blir satt inn tiltak for å fremme det sosiale miljøet på skolen vil dette gjøre at elevene også trives bedre på skolen. Når elevene får økt trivsel på skolen vil de også få bedre skoleprestasjoner da trivsel er en viktig forutsetning for å yte godt på skolen (Bæck, 2019, s.15).

Når det sosiale miljøet fremmes og trivselen økes vil dette også føre til at elevene føler seg tryggere på skolen. En annen ting som er viktig for at elevene skal føle seg trygg på skolen er at det er

fellesskap og kommunikasjon mellom mesosystemene da dette skaper rammer som gjør livssituasjonen til elevene forutsigbar og trygg (Bø, 2018, s. 173 – 174). Det vil si at når foreldrene og læreren snakker sammen og skaper et fellesskap vil elevene oppleve trygge og forutsigbare rammer. Dette stemmer overens med det informant 3 forteller om at tett dialog og trygge rammer med foreldrene gjør det trygt og godt for hennes elev med skolevegring å komme på skolen.

Samarbeidets betydning for elevenes sosiale utvikling kan forklares med Arnold Sameroff sin transaksjonsmodell. Transaksjonsmodellen viser og forklarer hvordan eleven blir påvirket av og påvirker sine omgivelser. Disse påvirkningene variere fra elev til elev da elevene bruker sine egne erfaringer i sin utviklingsprosess. forholdet mellom omsorgsmiljøet og barnet ha betydning for barnets utvikling. Det betyr at barnet og omgivelsene former og utvikler seg sammen. Barnets egenskaper påvirker voksnes atferd, og voksnes atferd påvirker barnet. Barnet både påvirker og påvirkes av omgivelsene sine (Ringereide & Stai, 2021). Elevenes utvikling er preget av kvalitative forandringer og reorganiseringer, det kan derfor være vanskelig å si hvordan en elev vil utvikle seg videre, basert på hvordan eleven fungerer her og nå. For eksempel kan det skje en positiv eller negativ utvikling hos elevene hvis de endrer lærer eller dersom det har hendt noe hjemme (Drugli, 2012, s. 17 - 18).

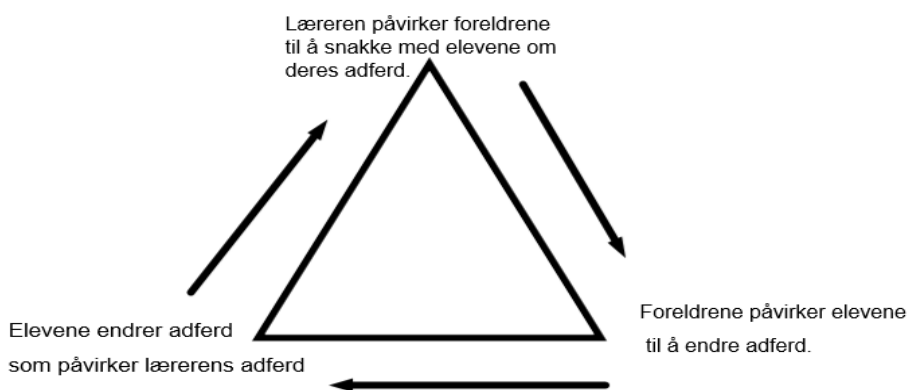
Betydning i forhold til elevens atferd

Flere av lærerne i min undersøkelse kom med konkrete eksempler der de hadde sett at samarbeidet med foreldrene hadde vært av betydning for elevenes atferd. Grunnen til at mine informanter mente at samarbeidet hadde betydning for elevenes atferd er fordi at når foreldrene samarbeider spiller de på samme lag og drar i samme retning. Foreldrene kan også snakke med sine barn om hva de syntes om elevenes oppførsel og oppmuntre til god atferd eller oppfordre til å endre sin atferd. Som nevnt i teoridelen understreker Drugli at et godt samarbeid mellom foreldre og lærer i seg selv kan bidra til at eleven blir mer motivert for å følge skolens regler, utvise positiv atferd og avstå fra å utøve antisosial atferd, og er derfor av stor betydning for eleven, foreldre og lærer (Drugli, 2012b, s. 32).

Forskning viser at et godt samarbeid mellom hjem og skole, der også foreldrene har en aktiv rolle, har positiv betydning for barn og unge på en rekke områder relatert til skolen (Bæck, 2019, s. 15). Det fører til bedre læringsutbytte, bedre selvregulering, bedre trivsel, færre atferdsproblemer,

mindre fravær, gode relasjoner til medelever og lærere, bedre arbeidsvaner, en mer positiv holdning til skolen, bedre leksevaner og arbeidsinnsats og høyere ambisjoner med hensyn til utdanning (Drugli & Nordahl, 2016, s. 6).

Systemteori handler om at alt henger sammen med alt. Denne teorien er relevant i denne oppgaven er på grunn av den viser at foreldrene virker inn på elevene og elevene virker inn på læreren. Samtidig viser den at læreren virker inn på både elevene og foreldrene og foreldrene virker inn både på eleven, men også på skolen. Modellen under viser hvordan samarbeidet mellom skole og hjem kan påvirke elevenes adferd.

Figur 3 Systemteori- påvirkning på elevens adferd

Betydning i forhold til faglige prestasjoner og utvikling.

Alle informantene var enige om at samarbeidet mellom hjem og skole har en betydning for elevenes faglige prestasjoner og videre utvikling. Dette stemmer med det Drugli skriver om at forholdet mellom skole og hjem kan få betydning for hvordan eleven fungerer på skolen (Drugli, 2012, s. 18). Nordahl forklarer at et godt utviklet samarbeid mellom hjem og skole viser en positiv sammenheng med barnas skolefaglige læringsresultater (Nordahl, 2003, s. 30).

En av mine informanter forteller at det at foreldrene viser interesse for skolehverdagen og spør elevene om hvordan de har hatt det og hva de har lært kan ha betydning for elevenes skolefaglige motivasjon. Ifølge Drugli og Nordahl henger det som skjer på skolen sammen med livet hjemme i familien, dette er fordi foreldrenes engasjement og holdning til skolen faktisk har betydning for hvordan barn og unge finner seg til rette og drar nytte av det som skjer i skolen (Drugli & Nordahl, 2016, s. 2). Dette stemmer også med det Bæck (2019, s. 15) forklarer om at skole-hjem samarbeidet kan ha betydning for skolemotivasjonen, elevenes holdninger til skole og elevenes studievaner. Foreldrenes rolle i skolen, deres forventninger til skoleprestasjoner og det ar foreldrene uttrykker disse overfor sitt barn er det som har størst effekt på elevenes læring (Bæck, 2019, s. 44 – 45). I teoridelen blir det nevnt tre hovedformål med skole-hjem samarbeidet et av disse er den akademiske sosialiseringen. Den akademiske sosialiseringen handler om å skape skolemotivasjon. At barnet har motivasjon for skole innebærer at det engasjerer seg for det som foregår på skolen. Når eleven engasjerer seg, vil det også gjerne oppnå bedre prestasjoner. Ved at foreldrene praktiserer akademisk sosialisering sørger de for at det er samsvar mellom det de kommuniserer til elevene og det skolen og lærerne kommuniserer til elevene (Bæck, 2019, s. 48). Epstein (2010, s. 11) mener at dersom samarbeidet mellom skole og hjem ikke fungerer vil færre elever prestere på skolen. Årsaken til dette er at lærerne da ikke vil få den informasjonen de trenger om elevene og elevene vil ikke få den støtten, motivasjonen og forståelsen de trenger hjemmefra.

Mine informanter forteller også at det at foreldrene hjelper elevene med lekser er av betydning for elevens faglige utvikling. I teoridelen forklarer Bæck at hjemmet spiller en rolle når det gjelder elevens læring og prestasjoner på skolen, for eksempel i form av hjelp med lekser og høytlesning (Bæck, 2019, s. 15). Bæck forklarer også at det at foreldrene hjelper elevene med lekser og viser engasjement for det som skjer på skolen er en del av det uformelle samarbeidet mellom skole og hjem (Bæck, 2019, s. 14).

Joyce Epstein har utviklet en teori om overlappende påvirkningssfærer mellom skole, hjem og lokalsamfunnet, også denne teorien er mye brukt i analyser av forholdet mellom hjem og skole. I denne teorien representerer familie, skole og lokalmiljøet tre sfærer som må jobbe sammen for å støtte barnets utvikling og utdanning. Overlappet mellom de ulike sfærene representerer partnerskapet mellom de tre sfærene der barnet skal stå i midten (Epstein, 2010, s. 33) For å oppnå et maksimalt overlapp av sfærene må skole og hjem opptre som partnere. Det vil si at det må foregå et hyppig samarbeid og tydelig kommunikasjon mellom skole og hjem (Epstein, 2010, s. 33). Barnets forståelse og reaksjoner på interaksjonene mellom skolen og familien eller mellom læreren og foreldrene kan påvirke barnets akademiske læring og sosiale utvikling. Denne teorien gir energi til en integrert teori om familie- og skoleforhold ved å erkjenne den kontinuerlige endringen som skjer i familier og skoler; den akkumulerte kunnskapen og erfaringen til foreldre, lærere og elever og påvirkningen av disse ulike mønstrene på elevenes motivasjon, holdninger og prestasjoner (Epstein, 2010, s. 35).

Relasjons betydning:

Lærerne var splittet på om deres relasjon til foreldrene hadde noen betydning for deres relasjon til elevene. De fleste lærerne var enige om å prøve å ikke la deres relasjon til foreldrene påvirke deres relasjon til elevene. Hvis deres relasjon til foreldrene påvirket deres relasjon til elevene mente de at dette var noe som skjedde ubevist. Læreren som mente at hans relasjon til foreldrene hadde en betydning for hans relasjon til elevene begrunnet dette med at han ble bedre kjent med elevene og dermed fikk en større innsikt i elevens interesser og behov. Dette kan stemme da gode relasjoner med foreldrene er viktig for å skape en bedre informasjonsflyt som gjør at begge parter opplever at det lettere å ta kontakt, informasjonen som blir gitt mellom partene vil da også bedre og gjøre at læreren får en bedre forståelse av elevens sterke og svake sider og behov. Det er betydningsfullt for barnas skolegang at opplysninger om barna formidles til skolen. På denne måten vil skolen få et

best mulig grunnlag for å gi de enkelte elevene en opplæring ut fra deres evner og forutsetninger (Nordahl, 2003, s. 15, Samnøy, 2015, s.13) En god relasjon mellom hjem og skole er også viktig for lærer elev forholdet og kan skape en positiv lærer elev relasjon. Det er også viktig for elevenes motivasjon (Bæck, 2019, s. 64). Får ikke foreldrene kjennskap til skolens hverdag, befinner foreldre og lærere seg i to atskilte verdener (Berglyd, 2003, s. 25).

5.2 utfordringer i samarbeidet:

Det er ikke uvanlig at det oppstår konflikter mellom skole og hjemmet selv om de fleste opplever denne relasjonen som uproblematisk. Det kan være flere grunner til at det oppstår utfordringer i samarbeidet mellom skole og hjem. I denne delen skal jeg drøfte årsakene til konflikter som kom frem under intervjuene. Gjennom intervjuene fremkom det fire hovedårsaker til at utfordringer oppsto, flere av disse årsakene gikk også igjen i teorien.

1. Misforståelser.
2. Ulik oppfatning av det samme barnet.
3. Mangel på tillit.
4. Negative erfaringer fra egen skolegang.

5.2.1 Misforståelser:

Gjennom analyse arbeidet kom det frem at de fleste av mine informanter mente at årsaken til at det oppsto konflikter eller utfordringer i samarbeidet var misforståelser. Det er også flere som nevner misforståelser som bakgrunn for utfordringer i samarbeidet i teorien. Ifølge Samnøy er uavklarte forventninger i samarbeidet er en av de største årsakene til at det oppstår misforståelser (Samnøy, 2015, s. 41 – 42). Nordahl forklarer derfor at det kan være lurt at skolen og hjemmet snakker sammen og finner ut av hvilke forventninger de har til hverandre. Når skolen og hjemmet klarer å avklare hvilke forventninger de har til hverandre kan samarbeidet lettere fungere som et partnerskap (Nordahl, 2003, s. 31).

5.2.2 Ulik oppfatninger av det samme barnet:

En annen grunn til at det kan oppstå misforståelser eller konflikter i samarbeidet mellom skole og hjem er på grunn av at lærerne og foreldrene kan ha ulik oppfatning av elevens atferd og dermed kanskje ikke se det samme barnet. Gjennom intervjuene kom det frem to grunner til at lærere og foreldre kunne ha utfordringer med at de oppfattet barnet ulikt, den første årsaken er at de har forskjellige perspektiver på ting og på barnets oppførsel. Dersom foreldrene ikke er villige til å se at deres barn også kan gjøre feil eller oppføre seg på en måte de kanskje ikke liker vil det være vanskelig å snakke med foreldrene om denne adferden.

Den andre grunnen til at det kan være utfordringer med at læreren og foreldrene har ulik oppfatning av barnet, kan være at barnet oppfører seg ulikt på de forskjellige arenaene det opptrer på. Dette er det Bæck kaller for kontekstavhengig oppførsel (Bæck, 2019, s. 74). Dersom barnet har en kontekstavhengig oppførsel og endrer adferd og oppfører seg ulikt på de ulike arenaene det opptrer på er det ikke rart at skolen og hjemmet sliter med å oppfatte det samme barnet. Når skolen og hjemmet skal samarbeide om et barn de ikke oppfatter på samme måte kan det lett oppstå frustrasjon og konflikter da de ikke kjenner seg igjen i det den andre parten sier. For å løse dette er det viktig å kommunisere på en måte der det blir vist respekt og forståelse for hverandres forskjellige meninger. Bæck (2019, s. 74) mener at man kan bruke lærerne og foreldrenes ulike oppfatninger til å skape et mer utfyllende bilde av barnets situasjon.

5.2.3 Mangel på tillit:

Tillit er viktig for å skape en god relasjon, Informant 2 forteller at dersom det er mangel på tillit vil det være umulig å samarbeide, dette samsvarer med det Bæck skriver om at tillit fungerer som et lim i relasjonen mellom skolen og hjemmet og at det er tillit som gjør kommunikasjon mellom partene mulig (Bæck, 2019, s. 75). Det kan være flere grunner til at foreldrene ikke har tillit til læreren eller skolen, begge informantene som fortalte om mangel på tillit som en faktor til utfordringer i samarbeidet var enige om at denne måtte bygges opp og jobbes med, men at dette kunne være vanskelig på grunn av at det tar tid å bygge opp tillit. Som tidligere beskrevet i teorikapittelet skriver Drugli (2012a, s. 51) at tillit er noe som vokser frem i et positivt samspill, fordi partene erfarer at den andre parten er til å stole på, derfor er ikke tillit er ikke noe man kan kreve, men er noe man må gjøre seg fortjent til. Som tidligere belyst i teorikapittelet forklarer Bæck at det

er viktig å invitere foreldrene inn i samarbeidssituasjonen og vise interesse og anerkjenne det foreldrene forteller (Bæck, 2019, s. 75)

5.2.4 Negative erfaringer fra egen skolegang.

Et sentralt funn er at foreldrenes negative erfaringer fra egen skolegang kan virke negativt inn på samarbeidet mellom skole og hjem. Dette er fordi disse negative erfaringene foreldrene har kan smitte over på elevene og dermed gjøre elevene utrygge og usikre på skolen. Ifølge Berglyd er det beste i en slik situasjon å prøve å trygge foreldrene ved å bygge opp tillit og kommunisere om hvordan barnet har det på skolen både sosialt og faglig og å lytte til foreldrenes bekymringer (Berglyd, 2003, s. 21 – 22).

5.3 Oppsummering:

I dette kapittelet har mange konkrete og interessante funn som kan bidra til å besvare problemstillingen blitt drøftet i lyset av utvalgt teori. Det første sentrale temaet som ble drøftet i dette kapittelet er betydningen av skole-hjem samarbeid. Hovedfunn fra studien viser at samarbeidet mellom skole og hjem er betydningsfullt for elevenes læringsmiljø, adferd og sosiale og faglige utvikling. Det fremkom fra drøftingen at både lærerne og foreldrene gjennom samarbeidet fikk et bedre innblikk i hvem eleven er, får en større forståelse av elevens behov og vil kunne hjelpe eleven på en mer tilpasset måte for å fremme utvikling.

Det andre temaet som ble sentralt for problemstillingen er utfordringer i skole-hjem samarbeidet. I denne delen fremkom det fire hovedgrunner til at det oppstår konflikter mellom skolen og hjemmet, disse er misforståelser, ulik oppfatning av barnet, mangel på tillit og foreldrenes negative erfaringer fra egen skolegang.

6 Avslutning

6.1 Oppsummering og konklusjon.

I denne studien ønsket jeg å undersøke hvilke perspektiver lærere har på skole-hjem samarbeidet og hva slags betydning skole-hjem samarbeidet kan ha. Gjennom prosessen har jeg forsøkt å svare på problemstillingen «Hvordan opplever lærere skole-hjem samarbeidet?».

Selv om studien min er relativt liten både tror og håper jeg at resultatene vil kunne gi lærere og lærerstudenter et innblikk i hva slags betydning skole-hjem samarbeidet har. I dette kapittelet vil jeg oppsummere de viktigste funnene fra denne studien.

Opgaven er en kvalitativ intervjustudie av fem lærere som jobber på 1 -6 trinn. Gjennom analysen fremkom det to temaer som spesielt sentrale for å besvare problemstillingen. De sentrale temaene er betydningen av skole-hjem samarbeid og utfordringer i skole-hjem samarbeidet. De innsamlede funnene fra de sentrale temaene blir drøftet i lys av relevant teori og forskning der jeg særlig har vektlagt Drugli og Nordahl sine perspektiver. Også Bæck, Berglyd, Dalland & Knutsen, Epstein, Bronfenbrenner, Sameroff m.fl. står som sentrale teoretikere i denne undersøkelsen. Det kom frem fra studien ut fra lærerne som ble intervjuet at skole-hjem samarbeidet var svært betydningsfullt.

Som nevnt over er et av de sentrale funnene i denne undersøkelsen at samarbeidet mellom skolen og hjemmet er svært betydningsfullt for barnet på flere ulike måter. Samarbeidet mellom skole og hjem har betydning for elevenes sosiale utvikling ved at lærerne og foreldrene snakker sammen og læreren vil da få bedre innsikt i elevens behov og fungering, og kan derfor støtte eleven på en mer tilpasset måte i skolehverdagen (Drugli & Nordahl, 2016, s.6). Samarbeidet kan også ha betydning for elevenes læringsmiljø da det er lettere å arrangere ting med en engasjert og involvert foreldregruppe (Bæck, 2019, s. 15).

Samarbeidet mellom skolen og hjemmet kan også være av betydning for elevenes adferd. I teoridelen forklarer Drugli at årsaken til dette er at et godt samarbeid mellom foreldre og lærer i seg selv kan bidra til at eleven blir mer motivert for å følge skolens regler, utvise positiv atferd og avstå fra å utøve antisosial atferd, og er derfor av stor betydning for eleven, foreldre og lærer (Drugli, 2012b, s. 32).

Også elevens faglige prestasjoner og utvikling blir påvirket av samarbeidet mellom skole og hjem. Ifølge Drugli og Nordahl henger det som skjer på skolen sammen med livet hjemme i familien, dette er på grunn av at foreldrenes engasjement og holdning til skolen faktisk har betydning for hvordan barn og unge finner seg til rette og drar nytte av det som skjer i skolen (Drugli & Nordahl, 2016, s. 2).

Ut fra analysen fremkom det fire hovedgrunner til at det oppstår utfordringer i skole-hjem samarbeidet. Den første årsaken til at det kan oppstå utfordringer er misforståelser. Det kan være flere årsaker til at det oppstår misforståelser mellom skolen og hjemmet, ifølge Samnøy er en av de vanligste årsakene til at det oppstår misforståelser uavklarte forventninger (Samnøy, 2015, s. 41 – 42). En annen grunn til at det kan oppstå utfordringer i skole-hjem samarbeidet er at læreren og foreldrene har ulik oppfatning av barnet. Gjennom analysedelen fremkom det to hovedårsaker til at skolen og hjemmet kunne ha ulik oppfatning av eleven. Disse er ulike perspektiver på barnets oppførsel eller at barnets oppførsel endrer seg utfra hvilken arena det opptrer på. Dette er det Bæck kaller for kontekststøttet oppførsel (Bæck, 2019, s. 74).

Den tredje årsaken til at utfordringer kan oppstå er at det er mangel på tillit mellom lærer og foreldre. Bakgrunnen til at mangel på tillit kan være utfordrende er på grunn av at tillit er det som gjør det mulig å samarbeide og kommunisere (Bæck, 2019, s. 75). Den siste årsaken som fremkom gjennom analysen, er det at foreldrene har negative erfaringer fra egen skolegang. Årsaken til at dette kan skape utfordringer er på grunn av at foreldrenes negative erfaringer kan smitte over på elevene og dermed gjøre dem utrygge eller usikre på skolen.

6.2 Videre forskning.

I analyseprosessen dukket det opp fire sentrale temaer fra intervjuene med informantene. Oppgavens omfang tillot bare å drøfte to av disse temaene; Betydningen av skole hjem samarbeid og utfordringer i skole-hjem samarbeidet. Dette er et bevisst valg da oppgavens omfang ikke gjør det mulig å gå i dybden på alle temaene som kom frem i analyseprosessen. Dersom jeg hadde hatt mer tid hadde det likevel vært interessant og drive videre forskning på de andre temaene i oppgaven.

På grunn av oppgavens omfang og tidsbegrensning valgte jeg å kun forske på lærerens perspektiv og opplevelse av samarbeidet mellom skole og hjem. Dersom jeg skulle ha forsket videre på dette temaet ville det vært interessant å se på både foreldrene og elevenes opplevelse og perspektiver på samarbeidet. Ved å innhente perspektiver fra både elever, lærere og foreldre vil man kunne få et annet blikk på betydningen av samarbeidet og dermed få et bedre grunnlag til å drøfte og sammenligne resultatene.

7. Referanser/litteraturliste

- Anker, T. (2021). Analyse i praksis – en håndbok for masterstudenter. Cappelen Damm akademisk.
- Befring, E. (2003). Skolen for barnas beste. Det norske samlaget.
- Berglyd, I. W (2003). *Skole-hjem-samarbeid - avstand og nærhet*. Fagbokforlaget.
- Bæck, U.D.K. (2019) *Hjem-skole-samarbeid*. Vigmostad & Bjørke AS.
- Bronfenbrenner, U (1979), *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University press.
- Bø, I. (2011). Foreldre og fagfolk (3. utg). Universitetsforlaget.
- Bø, I. (2018). Barnet og de andre – nettverk som pedagogisk og sosial ressurs (5.utg). Universitetsforlaget
- Dalland, C.P. & Knutsen, P. G. (2020) *Gode foreldrerelasjoner: skole-hjem- samarbeid i grunnskolen*. Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2017) *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Drugli, M.B & Onsøyen, R. (2010). Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger. Cappelen Damm akademisk,
- Drugli, M.B. (2012a). Relasjonen lærer og elev – avgjørende for elevens læring og trivsel.
- Drugli, M. B. (2012b) Skole-hjem samarbeid når elever har atferdsvansker. *Bedre skole*, 2012 (4), 32-37. Hentet 24.10.2022 fra https://www.ntnu.no/documents/10293/20557059/5504-BS-4-12- web_Drugli.pdf/ca80a4a8-df68-4af1-a5d5-ce27004dc83e
- Drugli, M.B & Nordahl, T. (2016). Forskningsartikkel: Samarbeidet mellom hjem og skole. Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>
- Epstein, J. (2010). *School, Family, and Community Partnerships : Preparing Educators and Improving Schools* (Second edition). Westview press.
- Forskrift om plan for grunnskolelærerutdanning, trinn 1–7. (2016). Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 1–7 (FOR-2016-06-07-860). Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-06-07-860>
- Forskrift til opplæringslova. (2006). Forskrift til opplæringslova (FOR-2006-06-23-724). Lovdata: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/*#*

- Johannesen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2021). Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (6.utg). Abstrakt forlag.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen/id2570003/>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervjuet (2. utg)*. Gyldendal akademisk.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervjuet (3. utg)*. Gyldendal akademisk.
- Lassen, L. M. & Breilid, N. (2012). *Foreldresamarbeid i praksis*. Fagbokforlaget.
- Mikkelsen, R. (2016). Praksisfortellingen som utgangspunkt for utvikling av lærerstudenters profesjonsetiske bevissthet. I M.H. Olsen. *Relasjoner i pedagogikken - i lys av Baumans teorier* (s. 43 - 56). Universitetsforlaget.
- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora (5. utg)*. De nasjonale forskningsetiske komiteene.
- Nordahl, T. (2000). *Samarbeid mellom hjem og skole – en kartleggingsundersøkelse*. (NOVA Rapport 8/00). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring
- Nordahl, T. (2003) *Makt og avmakt i samarbeidet mellom hjem og skole. En evaluering innenfor Reform 97*. (NOVA Rapport 13/2003). Hentet 30.04.2022 fra https://oda.oslomet.no/odaxmlui/bitstream/handle/20.500.12199/3182/2835_1.pdf?sequence=1
- Nordahl, T. (2009). *Hjem og skole: Hvordan skape et bedre samarbeid?* Universitetsforlaget.
- NUBU (nasjonalt utviklingscenter for barn og unge) (2017). *PALS- Håndbok - modul 1*. skoleomfattende forebyggende tiltaksnivå.
- Nyeng, F. (2012). *Nøkkeltbegreper i forskningsmetode og vitenskapsteori*. Fagbokforlaget.
- Olsen, M. H. (2016a). *Relasjoner i pedagogikken*. I M.H. Olsen (Red). *Relasjoner i pedagogikken - i lys av Baumans teorier* (s. 13 - 20). Universitetsforlaget.

- Postholm, M.B. (2010). Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier (2. utgave). Oslo: Universitetsforlaget
- Ringereide, R. A. & Stai, S. (2021, 4. mars). Utviklingspsykologi og transaksjonsmodellen. NDLA. <https://ndla.no/article/28043>
- Rønbeck, A.E. (2016), Lærerens refleksjoner over relasjonskompetanse. I M.H. Olsen. Relasjoner i pedagogikken - i lys av Baumans teorier (s. 59 - 74). Universitetsforlaget.
- Samnøy, S. (2015). *På samme lag: samarbeid mellom hjem og skole*. Gyldendal akademisk.
- Sander, K. (2022). Fenomenologi og fenomenologisk design / analyse.
- Skrøvset, S., Mausethagen, S. & Slettebakk, Å. (2017). Lærerens relasjonsarbeid – perspektiver, verktøy og caser. Cappelen Damm akademisk.
- Thagaard, T. (2018). Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder (5. utg). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2021). Kvalitative forskningsmetoder i praksis (4.utg). Gyldendal.

8 Vedlegg

8.1 Intervjuguide.

Betydningen av skole-hjem samarbeid- et lærerperspektiv.

Bakgrunnsinformasjon:

- Navn og alder?
- Hva slags utdanning har du?
- Hvor lenge har du jobbet i skolen?

Hvordan foregår samarbeidet mellom skole og hjem?

- Hva synes du er det mest krevende / utfordrende i møte med foreldrene?
- Stiller du krav i møte med foreldrene i forhold til samarbeidet? Hvis ja hva slags krav blir stilt og hvorfor?
- Har du noen forventinger til hjemmet?
- På hvilke områder har de foresatte medbestemmelse?
- Hvordan er kontakten mellom skole og hjemmet? – hvem tar kontakt? Hvor ofte er det kontakt mellom skole og hjem?
- Hvordan er skolens rutiner for samarbeidet med hjemmet?
- Er det klart hva skolen ser på som et godt samarbeid?
- Hvordan er støtten fra ledelsen og eller kollegaene i samarbeidet?
- Hvordan ser du for deg at hjemmet kan hjelpe skolen på en best mulig måte?
- Hva er foreldres rolle i forhold til skolen?
- Hvilken rolle synes du foreldrene bør ha i skolen?
- Dersom du opplever at samarbeidet med foreldrene ikke fungerer, hva kan være årsaken til dette?
- Hvilke tilbakemeldinger får du fra foresatte på din rolle som kontaktlærer?

Betydningen av skole-hjem samarbeid?

- Har du merket at din relasjon / ditt samarbeid med hjemmet påvirker elevene? i så fall hvordan? Faglig og sosialt?
- Påvirker din relasjon til hjemmet din relasjon til elevene?

En god relasjon

- Hvordan vil du definere en god relasjon?
- Hvilke grep kan lærere ta for å skape gode relasjoner til de foresatte?
- Hvorfor syntes du gode relasjoner til hjemmet er viktig?

8.2 Informasjonsskriv og samtykkeerklæring:

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Betydningen av Skole-hjem samarbeid – et lærerperspektiv”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hva slags perspektiv lærere har på skole-hjem samarbeid og hva slags betydning skole-hjem samarbeidet kan ha. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg er i mitt siste år som student på grunnskolelærerutdanningen ved universitetet i sør-øst Norge og jeg holder på med å skrive master oppgave. Problemstillingen til min master oppgave er «Hvordan er lærerens opplevelse av skole-hjem samarbeidet?». I den forbindelse ønsker jeg å komme i kontakt med og intervju lærere for å besvare min problemstilling.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i sør-øst Norge er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har tatt kontakt med rektor på din skole og grunnen til at du får spørsmål om å delta i dette forskningsprosjektet er fordi du er en aktuell informant til dette prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse i prosjektet innebærer et individuelt intervju på ca 60 minutter om lærerens opplevelse av skole-hjem samarbeid. Tid og sted tilpasses den enkelte lærer. Det vil bli tatt lydopptak og notater av intervjuet. Intervjuet og opplysningene vil bli anonymisert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun jeg som samler inn dataene som vil ha tilgang til opplysningene.
- Dataene vil bli lagret på et eksternt sikret sted med passord.
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.
- Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon av forskningsprosjektet.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven blir godkjent ca 01.08.23. Opplysningene vil etter dette bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i sør-øst Norge har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i sørøst Norge ved Andrine S. Pedersen. Andrinesp@kebas.no. 47489388
- Universitetet i sør-øst Norge ved Ragnhild Stakkeland. Ragnhild.Stakkeland@usn.no
- Vårt personvernombud: personvernombud@usn.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Andrine Skarvang Pedersen
(Forsker)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Betydningen av skole-hjem samarbeid- et lærer perspektiv*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta i intervju.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)